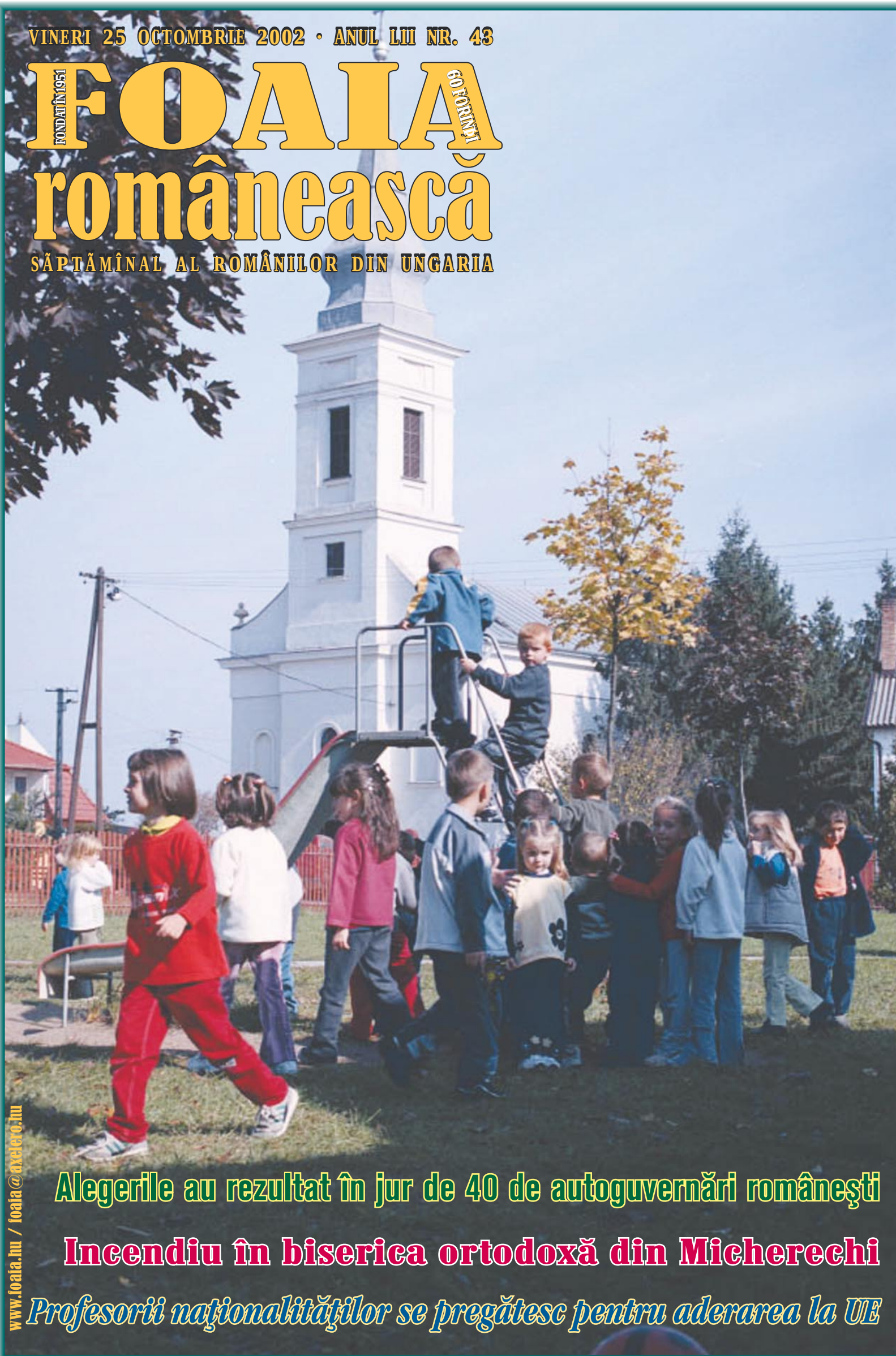

VINERI 25 OCTOMBRIE 2002 • ANUL LIII NR. 43

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Alegerile au rezultat în jur de 40 de autoguvernări românești

Incendiu în biserica ortodoxă din Micherechi

Profesorii naționalităților se pregătesc pentru aderarea la UE

CALENDAR ORTODOX

28 octombrie, luni – Sf. Mc. Terentie și Neonila, soția lui și cei șapte copii ai lor; Cuv. Firmilian.
29 octombrie, marți – Cuv. Anastasia Romana; Cuv. Avramie.
30 octombrie, miercuri – Sf. Mc. Zenovie și sora sa Zenovia; Ap. Cleopa.
31 octombrie, joi – Sf. Ap. Ampleie, Stahie, Urban Aristobul și Narcis.
1 noiembrie, vineri – Sf. Tămăduitori fără de arginți Cosma și Damian.
2 noiembrie, sâmbătă – Sf. Mc. Achindin, Pigasie și Elpidifor. (Pomenirea morților)
3 noiembrie, duminică – Sf. Mc. Achepsima, Iosif și Aitala diaconul. Duminica a XXII-a după Rusalii.

Un nume pe săptămână

Anastasia (29 octombrie) – nume de origine greacă, care este o creație creștină de la termenul *anástasis*, folosit în epoca precreeștină cu sensul de „învie din moarte” și consacrat de Biserică, cu sensul de „învieirea lui Hristos”. Forme și derivate împrumutate sau create pe teren românesc în secolele trecute: *Nastasia, Nasta, Nastea, Tăsia, Nastasica, Sica, Nastina, Anastase, Năstase, Tasie* etc.

AGENDĂ

28 octombrie

1688 – a murit Șerban Cantacuzino, domn al Țării Românești între anii 1678–1688. Tot în această zi a început domnia lui Constantin Brâncoveanu în Țara Românească (1688–1714).

1886 – *Statuia Libertății*, un cadou din partea Franței, proiectat de Auguste Bartholdi, a fost dedicat președintelui Grover Cleveland.

29 octombrie

1875 – s-a născut *Maria de Edinburgh*, soția Regelui Ferdinand I al României.

1945 – a fost decorată cu Medalia Americană a Libertății prima femeie americană, *Anna Rosenberg*.

30 octombrie

1497 – a avut loc *bătălia de la Cernăuți*. Ștefan cel Mare a învins restul trupelor poloneze invadatoare.

1724 – a început construcția *Bisericii Stavropoleos* din București. Această biserică este unul dintre cele mai importante monumente de arhitectură din epoca fanariotă.

31 octombrie

1820 – s-a născut pictorul *Gheorghe Tattarescu*.

1881 – s-a născut *Eugen Lovinescu*, scriitor și istoric literar.

1897 – s-a disputat *primul meci de fotbal* în Ungaria. Echipa BTC din Capitală a jucat contra echipei de fotbal din Viena. Meciul s-a încheiat cu succesul austrieilor, scorul fiind de 0 la 2.

1 noiembrie

1599 – a avut loc intrarea triumfală a lui *Mihai Viteazul* în Alba Iulia.

1993 – a intrat în vigoare *Tratatul de la Maastricht* privind Uniunea Europeană.

2 noiembrie

1784 – a început marea răsccoală țărănească din Transilvania, condusă de *Horea, Cloșca și Crișan*.

1816 – a murit *Gheorghe Șincai*, istoric, filolog, reprezentant de seamă al Școlii Ardelene („Hronica românilor și a mai multor neamuri”).

1854 – a murit la București *Anton Pann*, scriitor, compozitor, muzicolog și culegător de folclor.

3 noiembrie

1777 – a fost înființată la Buda Universitatea Eötvös Loránd (ELTE). La început instituția a purtat numele lui Pázmány Péter.

Incendiu în biserica ortodoxă din Micherechi

În după-masa zilei alegerilor locale, cam pe la ora 15, trecătorii au sesizat fumul, care a ieșit din turnul bisericii. După alarmarea pompierilor, aceștia s-au deplasat la fața locului, reușind să localizeze cuibul focului izbucnit în altar. La salvarea bunurilor din interior au ajutat și localnicii. Dimensiunea pagubei încă nu a fost estimată, și mai mult ca probabil că focul a fost provocat de un scurt circuit. Atmosfera tensionată a alegerilor a ajuns la apogeu, atunci când sute de săteni s-au adunat în fața bisericii, privind locașul sfânt, unii chiar cu ochii înlăcrimați.

„Am venit la vot, când am văzut că mai mulți oameni se adună în jurul bisericii, cu ochii țintiți către turn, de unde a ieșit fum. Imediat am strigat să dea cineva un telefon pompierilor. După ce i-a sunat cineva, aceștia au sosit, cam într-un sfert de oră” – ne-a povestit o femeie localnică. În scurt timp, pompierii sosiți de la Giula au reușit să localizeze cuibul focului. Incendiul s-a declanșat în partea stângă a altarului, mistuind proscomidiarul cu obiectele de cult. Părintele *Ioan Bun*, parohul locului, se afla tocmai la Giula. Primind un telefon, imediat s-a întors la Micherechi. „Când am ajuns, pompierii, cu ajutorul credincioșilor, au reușit să localizeze focul, salvând toate obiectele de cult neafectate de incendiu. În afară de proscomidiar, a ars un stativ, pe care se aflau obiecte de cult și o stație de amplificare. Acestea fiind aproape de peretele iconostasului, și acesta a luat foc. Cauzele încă nu ne sînt cunoscute” – ne-a informat părintele Bun. În afară de primul șoc, sătenii adunați în jurul bisericii i-au mulțumit lui Dumnezeu că toată nenorocirea s-a produs la lumina zilei, fiind depistată în timp util, pentru că un incendiu produs noaptea ar fi putut să distrugă întregul locaș sfânt. Printre oameni circulau tot feluri de zvonuri, care au legat această nenorocire de alegerile tensionate de acum. Și *Teodor Martin*, unul dintre candidații la postul de primar se afla printre cei care au-

unii cu ochii împăianjeniți de lacrimi. După potolirea focului, *Németi Róbert*, expertul pompierilor de la Giula, ne-a informat că la prima vedere nu se poate aprecia cu siguranță cauza incendiului. „Focul s-a declanșat în partea din spate a bisericii. Au prins foc un dulap, veșminte și instalații tehnice.

Foto: A. Papp

tau voluntar. Dînsul a fost convins că s-a produs un accident și nicidecum nu este vorba despre un fapt criminal. „Este o nenorocire mare. Ne vom aminti de aceste alegeri cu un gust amar, dar sînt convins că oamenii din Micherechi vor face tot posibilul, ca să repare minunata noastră biserică.” În timp ce discutăm cu noul primar, oamenii încetul cu încetul s-au îndreptat spre casele lor, rămînînd doar cîțiva, stînd șocați,

Evaluarea pagubei va constitui un proces mai îndelungat. La prima vedere nu am constatat infracțiune, dar nici această variantă nu poate fi exclusă” – ne-a declarat. O icoană din ușa diaconească și partea din spate a lemnăriei iconostasului s-a mistuit în flăcări, iar fumul a afectat și o bună parte a frescelor, însă masa de altar n-a fost afectată. Pagubele reale se vor evalua mai tîrziu.

Ștefan Crăsta

Concurs „Lucian Magdu” la Bătania

Fundația culturală „Lucian Magdu” din Bătania organizează cea de-a V-a ediție a concursului de recitări pentru elevii claselor 5-8 din cadrul școlilor românești din Ungaria. Întîlnirea va avea loc la Școala Românească din Bătania, în data de 31 octombrie 2002.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Toamnă în curtea grădiniței din Micherechi
(Fotografie de Aurel Papp)

După 12 ani, oamenii au votat schimbarea

Detronare la Micherechi

După trei cicluri electorale majoritatea locuitorilor comunei Micherechi au ales primar și membrii în consiliul local din rîndul „opozității”. Dr. *Gheorghe Ruja*, care a condus satul din 1990, a fost schimbat, iar demnitarul comunei în majoritate au devenit candidații Asociației pentru Micherechi. În cea mai compactă localitate românească din Ungaria, aproape 85 la sută dintre cei cu drept de vot au participat la alegeri. Cifra este mult mai mare decît proporția înregistrată la nivelul țării, care abia a depășit 50%. Dacă interesul manifestat pentru alegeri este atît de mare, acolo aproape sigur, se produce schimbare. Așa s-a întîmplat și în satul care în ultimii ani a cunoscut conflicte ireconciliabile dintre conducerea veche și grupul tot mai puternic organizat în jurul Asociației pentru Micherechi.

Alegeri deranjate de focul din biserică

Alegerile din 20 octombrie au fost tulburate de un eveniment sinistru. Biserica ortodoxă română din Micherechi a luat foc. În jurul orei 15 au fost alarmați pompierii de la Giula, pentru că localnicii au observat fum, ieșind din turnul bisericii. Specialiștii au suprimat repede pericolul extinderii incendiului, dar pagubele sînt considerabile. Distrugerile au afectat altarul și mai ales iconostasul lăcașului sfînt, realizat abia cu cîțiva ani în urmă. În jurul singurei biserici s-a adunat o mulțime de oameni, cum demult nu s-a mai văzut la Micherechi. În timp ce oamenii tremurau de îngrijorare și unii lăcrimau de ne-
caz, fostul primar a părăsit satul. Acest incendiu nenorocit a demonstrat ceea ce știa multă lume din Micherechi: primarul Ruja nu-i pasă de credință, nici măcar atunci cînd arde biserica.

În ultimii patru ani atmosfera a fost tot mai încălcată

Puține sînt localitățile a căror conducere să se bucură de activitatea unui grup local care să vină în permanență cu noi și noi propuneri, practicînd „critica constructivă”, atît de mult pomenită. Și mai puține sînt consiliile locale sau primăriile, care și colaborează cu oamenii care se gîndesc altfel pentru binele satului. Micherechiul nu s-a înscris printre aceste puține cazuri, din contră. În puține locuri s-a manifestat atîta ură și dispreț față de cei care îndrăzneau să se opună sau să

gîndească altfel, ca la Micherechi. De ani în șir, încordarea dintre conducătorii satului și membrii Asociației pentru Micherechi a fost aproape insuportabilă. Singurul om atotputernic și atotștiutor nu a fost partener la nici o discuție, cele mai multe dintre deciziile consiliului local au oglindit poziția conducătorului comunei. Căci nici nu se putea altfel. *Gheorghe Ruja* s-a înconjurat cu astfel de oameni, care în mod sigur nu i-au făcut nici o observație, dar de la care a primit cu atît mai multe măguliri și laude. Instituțiile publice din sat au fost subordonate voinței primarului, care a decis chiar și în cele mai neînsemnate hotărîri ale acestora. Cel care n-a fost de acord cu el, a fost considerat adversar potrivit. Dar viața a demonstrat din nou că puterea clădită pe subordonarea altora, pe instaurarea fricii, pe baza relațiilor de intere-

Teodor Martin, noul primar al Micherechiului

se și pe divizarea oamenilor în categorii bune sau rele, este trecătoare. Așa cum este trecătoare și iluzia de a construi la Micherechi aziluri de bătrîni, echipă de fotbal din jucători străini, și drumuri numai acolo unde nu stau cei care au altă concepție despre viață decît primarul. Aceste „realizări” au epuizat banii și spiritul satului. Mișcarea și activitatea culturală s-a lăsat însă la voia întîmplării. Echipa folclorică, continuatoarea moștenirii dansurilor din Micherechi, admirate de lumea întreagă, a fost abandonată. Orice a fost prea mult și orice a fost prea scump pentru tinerii dansa-

tori, care în această vară au încîntat patru mii de spectatori la Teatrul în Aer Liber din Seghedin. Deși Micherechiul se poate mîndri în fața țării și a lumii numai cu tradițiile strămoșești, pentru primarul Ruja a fost mai importantă halba de bere consumată la un meci de fotbal și visul că băieții lui cu picior de aur vor învinge odată și Real Madrid.

Victoria deplină a Asociației pentru Micherechi

În seara alegerilor, în centrul satului s-au adunat sute de oameni, care în sfîrșit s-au debarasat de teama de a-și manifesta sincer sentimentele. Mulțimea, în frunte cu noul primar, a sărbătorit pînă în orele dimineții. Profesorul *Teodor Martin* lucrează de peste un deceniu la Șercad. Este de specialitatea română și istorie, este căsătorit, are două fiice, dar se poate lăuda și cu un nepot. Pînă la ora actuală el a fost director adjunct la școala nr. II. din orașul vecin. Susținut de Asociația pentru Micherechi, a promis multe schimbări. În momentele de euforie poate este bine să se gîndească fiecare la faptul că odată cu victoria nu s-a terminat „poveștea”, ci doar de acum începe. Dacă vreau să fie cinic, personal mă mulțumesc noul primar, pentru

că sînt convins că va fi în stare să rostească o propoziție în limba română, și pentru că sînt sigur că va memoriza corect numele unor oaspeți care vizitează satul. Dar, hai să rămînem serioși! Cred că primarul și conducerea satului va avea multe de făcut la Micherechi. Noul consiliu a moștenit o situație financiară dificilă – dacă nu catastrofală – pe care va trebui s-o rezolve definitiv. Va trebui să creeze din nou o atmosferă pozitivă, constructivă, în care oamenii vor cuteza să pună întrebări sau să formuleze propuneri. *Teodor Martin* a promis că nu va modifica structura instituțiilor și va acorda tot sprijinul pentru buna funcționare a acestora. A promis legalitate și susținerea valorilor culturale românești.

Acest sat ar merita un „tratament” mai demn. Satul care a supraviețuit și s-a dezvoltat din munca grea a țaranului român, ar merita să reintre în secolul al XXI-lea. Să se creeze un climat democratic, să se susțină valorile, să se poarte un dialog cu Biserica Ortodoxă, dar și cu adunările neoprotestante. Fie ca noii conducători ai satului să aibă puterea de a realiza toate țelurile propuse, și fie ca alegătorii să aibă luciditatea și îndrăzneala de a le judeca așa cum se cuvine.

Tiberiu Boca

„Acolo se votează...”

Alegerile au rezultat în jur de 40 de autoguvernări românești

La ceea ce ne-am pregătit a devenit realitate. „Etnobusiness”-ul și-a cules victimele, așa cum era de așteptat. În mai multe sectoare ale Capitalei, românii adevărați au fost eliminați din autoguvernările minoritare de reprezentanții unor organizații civile fantomatice, dubioase, specializate pe fraude electorale. Neromâni au ajuns în număr mare în reprezentanțele noastre din Capitală, dar ici-colo aceștia apar și în localitățile din provincie. La Budapesta, dintre cele trei organizații rivale, cele mai multe, 41 de locuri a câștigat Asociația Română din Budapesta – păcat că doar ici-colo descoperim câte-un nume românesc în rândul acestora – aceasta fiind urmată de Societatea Culturală a Românilor din Budapesta, cu 21 de reprezentanți, cu toții români, pe locul trei se situează controversata Uniune Democratică

Maghiaro-Română, cu 16 locuri, iar 12 mandate au câștigat independenții. O picanterie electorală este că *Vasile Roxin*, președintele ARB și *Papp László* șef al UDMR, liderii celor două organizații care se pretind a fi românești, dar au lansat – în majoritate – neromâni, nu au izbutit să obțină voturile necesare pentru a deveni reprezentanți. Totalizându-i pe cei 90 de consilieri de autoguvernări românești, din cele 18 sectoare din Capitală, se pare că printre aceștia sînt numai 30 de români. Deci două treimi ale electorilor, care vor hotărî constituirea Autoguvernării Românești pe Capitală nu sînt cunoscute în rândul comunității autohtone.

Mai jos redăm lista celor 90 de reprezentanți în autoguvernările românești din sectoarele Capitalei.

BUDAPESTA

Sectorul I.

Pap Olga,	ARB	42
Florica Vargha	SCRB	36
Kispál-Vezsenyi János	ARB	35
Sofia Sîrbut	SCRB	35
Dr. Herkutz Lucia	ARB	31

Sectorul VIII.

Dr. Dady Kálmán	ARB-ARC122	
Monica Rocsin Boca	SCRB	101
Déri Zoltánné	ARB-ARC85	
Cocimirca Sergiu	ARB-ARC81	
Dady Róbert Kálmán	ARB-ARC75	

Sectorul XV.

Bálint Julianna	ARB	135
Józsa Andrea	UDMR	97
Borbély László	indep.	89
Bodnárné Farkas Andrea	indep.	87
Farkas Ágnes	indep.	83

Sectorul II.

dr. Alexandru Ardelean	SCRB	186
dr. Maria Berényi	SCRB	151
dr. Ana Borbély	SCRB	143
dr. Eszterhai-Nagy Gabriella	ARB	116
Kis Józsefné Kisné Paula	indep.	103

Sectorul IX.

Daniela Bálint	ARB	135
Dr. Șerbănoiu Tibor	ARB	121
Mețiu Erzsébet Adél	ARB	109
Elena Czákó	ARB	99
Engi Lenke	ARB	96

Sectorul XVI.

Belec József	indep.	82
Magyari Anna Mária	UDMR	54
Józsa Ferenc	ARB	51
Bottyán József	ARB	49
Józsa Ferencné	ARB	47

Sectorul III.

Balázs Krisztián	UDMR	211
Nagy Judit	indep.	109
Ana Ciotea	SCRB	101
Elisabeta Csobai	SCRB	89
Livia Frătean	SCRB	79

Sectorul X.

Hajdu István	UDMR	115
Papp László	UDMR	100
Gedő Edith	ARB	88
Tóth Szilvia Mónika	UDMR	84
Kiss Mária	ARB	75

Sectorul XVII.

Monica Cojocaru	ARB	100
Farkas Mihály	ARB	75
Maria Tripon Farkas	SCRB	64
Kovács József	ARB	61
Elena Csobai	SCRB	59

Sectorul V.

dr. Iuliu Borșa	SCRB	56
Tiberiu Cozma	ARB	43
Albu Liliana Ramona	indep.	39
dr. Gheorghe Mihăiescu	SCRB	33
Gheorghe Macovei	SCRB	29

Sectorul XI.

Maria Abrudan	SCRB	188
Ambrózy Éva	indep.	162
Ambrózy Gabriella	indep.	131
Maria Ambruș	SCRB	128
Adela Kiss	SCRB	104

Sectorul XVIII.

Maria Rocsin Farkas	SCRB	89
Juhász Ferenc	UDMR	82
Horváth Mária	UDMR	80
György Mihály	ARB	68
Som Lászlóné	UDMR	66

Sectorul VI.

Békés Enikő	ARB	90
Csikós István	UDMR	72
Czákó Ádám	ARB	51
Ipolysági Attila	UDMR	51
Kovács Sára Gabriella	UDMR	47

Sectorul XIII.

Körtvélyessy Zoltán	indep.	139
Fülöp Edith	ARB	138
Varga Zsolt	UDMR	118
Vajda Józsefné	UDMR	91
Leoveanu Ibolya Olga	ARB	72

Sectorul XX.

Szabó Gábor	ARB	141
Varga József	ARB	102
Dr. Tudor Alajos	ARB	93
Dr. Tudor Anna Mária	ARB	87
Szabó Istvánné	ARB	86

Sectorul VII.

Petru Santău	SCRB	104
dr. Emil Bodirca	SCRB	100
Czákó Ádám	ARB	97
Robert Berényi	ARB	95
Marius Petru Maghiaru	SCRB	95

Sectorul XIV.

Bálint Márton	ARB	148
Berényi György	UDMR	135
Berki Erika	indep.	130
Fodorné Greiling Mária	UDMR	114
Jaskó Mária	indep.	98

Sectorul XXI.

Bodnár Géza	ARB	120
Pócsfalvi Csaba	ARB	74
Mihai Roxin	ARB	72
Nika Ignác	ARB	54
Alexandru Țirle	ARB	54

Majoritatea deputaților din Budapesta nu este română

Capitala Ungariei are 90 de deputați aleși în autoguvernările românești. Cei mai mulți deputați, 41 la număr, îi are *Asociația Română din Budapesta* (ARB), avînd deputați în 16 cartiere și majoritate absolută în 7 sectoare. *Societatea Culturală a Românilor din Budapesta* (SCRB) a câștigat 21 de mandate în 9 sectoare, cu majoritate absolută în 5 cartiere. Președintele societății, *dr. Maria Berényi* a fost aleasă de deputat în sectorul II al Budapestei, unde a condus și în ciclul anterior autoguvernarea românească. *Uniunea Democratică Maghiaro-Română* (UDMR) are 16 deputați în 8 sectoare de Capitală, dintre care, în 4 are majoritate. Președintele organizației, *Papp Zoltán* (cel care a organizat cu 4 ani în urmă boicotul formării Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria) a rămas acum fără mandat. Au mai obținut locuri în autoguvernările românești în 8 sectoare din Budapesta 12 persoane, desemnate ca „independenți”. Nici unul dintre acești deputați din urmă, precum dintre reprezentanții de la UDMR nu este român. Dintre cei 41 de deputați ai organizației ARB, doar 6 sînt români din Ungaria, majoritatea lor fiind cu totul necunoscută în rândul comunităților tradiționale românești din această țară. (Găsim printre ei 6 persoane care, acum 4 ani, au împiedicat formarea autoguvernării pe țară). Deci, dintre cei 90 de deputați din Budapesta, marea majoritate, chiar peste 60% nu sînt români. Aceste persoane necunoscute vor putea forma autoguvernarea pe Capitală, numită românească, cu excluderea românilor din Budapesta, fără membrii comunităților bășinașe pe aceste locuri.

Președintele AȚRU se arată mulțumit

Traian Cresta apreciază în mod pozitiv rezultatele alegerilor din 20 octombrie. Președintele Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) s-a declarat astfel ziarului *Magyar Hírlap*, în numărul din 22 octombrie. Cresta consideră plină de speranțe șansa formării autoguvernării românești pe Capitală. Înainte de alegeri au existat dubii, dar pe baza rezultatelor actuale se pare că românii vor putea constitui autoguvernarea din Budapesta – spune președintele AȚRU.

Kaltenbach: „Sistemul alegerii autoguvernărilor minorităților este o catastrofă”

Aprecierea din titlu îi aparține ombudsmanului drepturilor minorităților din Ungaria. *Kaltenbach Jenő* s-a mai declarat la 24 octombrie 2002 pentru revista „*Origo Internet*” că „sistemul alegerii autoguvernărilor minorităților este anticonstituțional, scandalos, și

acest sistem este susținut de 8 ani!”. Kaltenbach a mai adăugat că pentru Curtea Constituțională a fost înaintată cu 4 ani în urmă o moțiune cu referire la situația anticonstituțională, dar problema nu s-a analizat nici de atunci.

Alegerile au rezultat în jur de 40 de autoguvernări românești

La nivel național, românii autentici rămân totuși majoritari, deci există șanse serioase ca Autoguvernarea pe Țară să fie formată din români adevărați. În provincie s-au format 25 de reprezentanțe locale. Dintre acestea, 12 în județul Bichiș, 8 în Bihor și 5 în Csongrád. În aceste județe, 10 autoguvernări au luat ființă acum pentru prima dată, iar unele dintre acestea chiar în localități în care nu există sau în care trăiesc români într-un număr nesemnificativ. În provincie, toți românii au luat parte la concursul electoral în mod independent, excepție face doar Micherechiul, fără organizații susținătoare. În următorii patru ani, vom avea doar un singur primar care a pornit la alegeri în mod declarat ca român, în persoana lui *Teodor Martin* din Micherechi. Aici consiliul local este compus în exclusivitate din consilieri care și-au declarat apartenența etnică. Primarul *Gheorghe Guiaș* din Chitighaz, deși

îndeplinește funcția de vicepreședinte al Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, a rămas primar, dar nu ca român. Probabil că numai câte-o singură reprezentanță locală din județele Bichiș și Bihor se va transforma în autoguvernare de minoritate. La Micherechi 100% a consilierilor au pornit pe lista românească, iar la Veherd din cei 5 consilieri, 4 s-au declarat români. Numărul electorilor din provincie, care vor lua parte la constituirea forului românesc la nivel național, va fi, probabil, în jur de 120, care împreună cu cei 90 din Budapesta se va ridica la peste 200. Mai jos redăm lista membrilor celor 25 de autoguvernări românești din județele Bichiș, Bihor și Csongrád, respectiv tabelul consilierilor români în autoguvernările locale. În dreptul numelui reprezentanților apar inițialele organizației care îi desemnează și voturile întrunite.

JUDEȚUL BICHIȘ

Aletea	
Dr. Ioan Selejan	indep. 140
Gheorghe Gal	indep. 116
Vasile Botaș	indep. 112
Maria Rocskár	indep. 109
Petru Sabău	indep. 96

Bătania	
Traian Cresta	indep. 268
Edit Nima	indep. 155
Maria Podina	indep. 151
Sofia Pilan	indep. 124
Andelco Tompan	indep. 121

Bichișciaba	
Gheorghe Gros	indep. 531
Ioan Cozma	indep. 236
Gheorghe Marc	indep. 224
Teodor Iuhás	indep. 196
Kovács Attila	indep. 186

Ciorvaș	
Buzi Hilda Klára	indep. 68
Szuda Pálné	indep. 44
Buzi Gábor Sándor	indep. 42
Nagy Árpád	indep. 36
Nagy Minodora	indep. 32

Chitighaz	
Gheorghe Guiaș	indep. 563
Alexandru Finna	indep. 563
Petru Selejan	indep. 422
Ana Buha	indep. 417
Florica Santău	indep. 385

Crîstor	
Ioan Orodan	indep. 58
Ioan Pățaș	indep. 56
Ioan Gheorghe Pățaș	indep. 52
Roza Pățaș	indep. 49
Mihai Ianc	indep. 40

Giula	
Dr. Ioan Ciotea	indep. 715
Maria Marc	indep. 466
Eva Ruja Bányai	indep. 465
Maria Gurzău Novac	indep. 416
Dr. Gheorghe Ruja	indep. 405

Leucusghaz	
Gheorghe Santău	indep. 301
Gulyás Szabó Géza	indep. 234
Dorkóné Nyári Ilona	indep. 230
Teodor Fenyvesi	indep. 207
Kalu Józsefné	indep. 113

Medgyesegyháza	
Sütő Mária Márta	indep. 110
Ioan Petrușan	indep. 90

Constatin Daniel Negrea	indep.	87
Petru Gavril Negrea	indep.	78
Dr. Florea Olteanu	indep.	59

Micherechi		
Zoltán Ruja	APM	481
Teodor Martin I	indep.	439
Gheorghe T. Netea	APM	420
Teodor Martin II	APM	345
Dr. Gheorghe Ruja	indep.	322

Otlaca-Pustă		
Mihai Vidican	indep.	133
Maria Botaș	indep.	98
Elvira Ardelean	indep.	96

Șercad		
Teodor Balint	indep.	496
Ioan Tat	indep.	336
Pavel Țirle	indep.	288
Eva Ruja	indep.	264
Juhász Géza	indep.	193

JUDEȚUL BIHOR

Apateu		
Maria Teberan Dragui	indep.	374
Ioan Blaga	indep.	338
Ecaterina Szűcs	indep.	291

Bedeu		
Maria Jurca	indep.	71
Otilia Tóth	indep.	62
Elena Silaghi	indep.	53

Biharkeresztes		
Kozma Sándorné	indep.	221
Ioan Olah	indep.	220
Petru Átyin	indep.	212
Kenéz Dezsőné	indep.	207
Szilágyi Imre	indep.	152

Darvaş		
Gheorghe Buc	indep.	207
Molnár Imre	indep.	115
Ifj. Komóczy László	indep.	107

Jaca		
Borbíró Jánosné	indep.	196
Kovács Kálmánné	indep.	189
Márkus László	indep.	172
Pap Sándorné	indep.	150
Márkus Imre	indep.	143

Peterd		
Lupócz János	indep.	95
Pintye János	indep.	84
Oliver Mihut	indep.	55

Pocsi	
Mazsu Jenőné	indep. 250

Ioan Tanaszi	indep.	225
Ioan Aliman	indep.	149
Maria Klincse	indep.	129
Gyula Klincse	indep.	112

Săcal		
Túriné Boncza Éva	indep.	151
Irina Kindle	indep.	125
Alexandru Monoc	indep.	99

JUDEȚUL CSONGRÁD

Apátfalva		
Kovács Árpád	indep.	125
Vassné Molnár Edit	indep.	90
Dr.Takácsné Gladis Mária	indep.	80
Szécsi Ilona	indep.	70
Gheorghe Ștefan Tirsin	indep.	57

Cenadul Unguresc		
Gheorghe Ardelean	indep.	130
Magdalena Turi	indep.	125
Vasile Rotar	indep.	124
Gheorghe Popa	indep.	119
Gheorghe Soc	indep.	113

Macău		
Viorel Rotar	indep.	950
Aurel Vădăsan	indep.	635
Uroș Rotar	indep.	427
Ioan Greveletye	indep.	306
Uglesity Vladimir	indep.	263

Nădlac		
Kovacsik Károly Zoltánné	indep.	78
Tomesnet Margareta	indep.	70
Ștefan Soc	indep.	62

Seghedin		
Mihai Cozma	indep.	448
Gheorghe Petrușan	indep.	308
Mariana Duma	indep.	269
Mihaela Bucin	indep.	241
Dr. Cristian Horațiu Pilihaci	indep.	236

Români în autoguvernări locale

JUDEȚUL BICHIȘ

Aletea		
Gheorghe Bágy	indep.	504
Bătania		
Traian Cresta	indep.	745
Chitighaz		
Dr. Szegvári József	indep.	739
Giula		
Ștefan Oroian	indep.	37
Leucusghaz		
Gheorghe Santău	indep.	266
Micherechi		
Zoltán Ruja	APM	729
Gheorghe T. Netea	APM	621
Teodor Martin II	APM	579
Maria Boca Cozma	APM	563
Petru Gomboș	APM	485
Mihai Nistor	indep.	470
Dr. Gheorghe Ruja	indep.	437
Artur Puskár	APM	413
Eva Netea	indep.	386
Otlaca-Pustă		
Maria Botaș	indep.	100
Mihai Vidican	indep.	95

JUDEȚUL BIHOR

Apateu		
Ioan Blaga	indep.	136
Bedeu		
Ioan Pelle	indep.	73
Darvaș		
Gheorghe Buc	indep.	198
Săcal		
Pálfi Sándorné	indep.	101
Veherd		
Szöke Józsefné	indep.	69
Alexandru Nemeș	indep.	64
Iosif Brumar	indep.	49
Iosif Germán	indep.	45

JUDEȚUL CSONGRÁD

Cenadul Unguresc	
Dorina Papdi	indep. 130

Cine sînt ei?

Cercetînd lista deputaților consiliilor locale din diferitele comune ale țării, vom găsi 5 localități, în care a fost ales deputat „român”, însă fără să se fi știut vreodată că în acel sat trăiesc într-adevăr români. În localitatea Hernádvécse din județul Borsod-Abaúj-Zemplén, a devenit deputat în autoguvernarea locală *Mata András „Dzsala”*, obținînd în calitate de „român” cele mai multe voturi dintre deputații satului. A primit mandat ca „român” și *Magyar József* la Csobád, tot în județul Borsod-Abaúj-Zemplén, fiind al 6-lea dintre cei 8 deputați ai comunei. În a treia localitate din județul Borsod, la Szendrőlád, *idős Szávúj József* a fost ales ca deputat „român”, beneficiînd de facilitățile distribuirii mandatelor pentru minorități. La fel a primit mandat în localitatea Hencida, județul Bihor, *Sípos Ferencné*, precum și *Tóth Sámuel László*, la Lepsény, în județul Fejér.

Pagini realizate de Rita Pățaș și Ștefan Crâsta

Suferința – blestem sau binecuvântare?

Există anumite lucruri care pot fi înțelese înainte de a porni pe calea credinței, însă există și multe altele care presupun o anumită maturitate spirituală. Suferința este unul dintre aceste lucruri.

Omul – credincios și necredincios, tânăr sau bătrîn, bogat sau sărac, creștin sau păgîn, bun sau rău, femeie sau bărbat deopotrivă – nu este capabil să evite suferința, ea este atotcuprinzătoare. De vreme ce există, vei cunoaște suferința. Nu am ales noi să ne naștem, dar din moment ce ne-am născut, simțim obligați să trăim și implicit să suferim.

Biblia arată că suferința, durerea și necazurile își au începutul cînd un înger de lumină s-a răzvrătit împotriva stăpînirii lui Dumnezeu. Invidia și mindria l-au împins spre dorința de a-i vedea pe Adam și Eva închinindu-se lui în locul Creatorului lor. Astfel, el a sedus-o mai întîi pe Eva, vasul mai slab, iar apoi și pe Adam. Din acest moment, suferința, necazul și blestemul și-au făcut apariția pe Pămînt, iar deocamdată acestea nu pot fi evitate sau anihilate. Așadar, suferința este legată organic de păcatul adamic sau de Satana și de blestemul rostit de Dumnezeu asupra pămîntului.

Pentru a sistematiza, măcar sumar dacă nu în detaliu, cauzele care stau la baza suferinței, am ales prima epistolă a lui Petru, care ne vorbește poate cel mai lămurit dintre epistolele nou testamentale despre acest subiect. Înțelegem în 1 Petru că suferința are cel puțin cinci cauze majore:

1. Încercarea propriei credințe

„În ea (adică) »mîntuirea gata să fie descoperită în vremurile de apoi« voi vă bucurați mult, măcar că acum, dacă trebuie sînteți întristați pentru puțină vreme, prin felurite încercări pentru ca încercarea credinței voastre, cu mult mai scumpă decît aurul care piere și care totuși este cercat prin foc să aibă ca urmare lauda, slava și cîntea la arătarea lui Isus Cristos” (1 Petru 1:6-7).

Apostolul Petru ne spune că, mîntuiri fiind, noi vom cunoaște deopotrivă și bucurie și întristare. Iar pentru aceasta bucurie noi nu trebuie să așteptăm pînă se termină întristările, ci chiar cînd vom trece prin ele ne putem bucura în Isus cu o bucurie negrăită (1 Petru 1:8).

Întristare și bucurie – simultan și succesiv. Noi am dori într-adevăr să o cunoaștem mai degrabă pe a doua. Prima nu ne trebuie, dorim să dispară total și definitiv. Și totuși, Apostolul Petru arată că suferința este necesară și este hotărîită de Dumnezeu. Apostolul Petru vrea să spună că întristarea noastră nu constituie parte a plăcerii lui Dumnezeu, însă dacă trebuie (și Dumnezeu în mod sigur știe dacă trebuie sau nu), El o va îngădui în viața noastră. Prin urmare, dacă eu trec prin suferință, aceasta înseamnă că ea este necesară în viața mea și a fost permisă de Dumnezeu cu un scop foarte precis. Acest scop deseori scapă puterilor noastre de înțelegere. „Căci este mai bine, dacă așa este voia lui Dumnezeu, să suferiți pentru că faceți binele, decît pentru că faceți răul!” „Așa că cei ce suferă după voia lui Dumnezeu să-și încredințeze sufletele credinciosului Ziditor și să facă ce este bine”. (1 Petru 3:17; 4:19).

2. Slujirea semenilor (1 Petru 2:21-25)

„Căci Fiul Omului n-a venit să l se slujească ci El să slujească...” (Marcu 10:45)

Rățiunea pentru care a suferit Cristos a fost slujirea, lucrarea de împăcare a oamenilor cu Dumnezeu. Această lucrare aduce cu sine ocară, vorbire de rău, critică, nedreptate, suferință fizică uneori, umilință etc. De altfel, Domnul Isus i-a prevenit pe ucenicii Săi: „În lume veți avea necazuri; dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea” (Ioan 16:33/b). Psalmul 126 făgăduiește așa de frumos: „Cel ce umblă plîngînd cînd aruncă sămînța, se întoarce cu veselie, cînd își strînge snopii”.

Iată așadar că fericirea reală oferită urmașilor Săi de către Domnul Isus este mereu însoțită de suferință. Fericire și suferință – simultan. De fapt a suferi „din pricina lui Cristos” înseamnă a suferi pentru că sîntem implicați cu toată ființa în lucrarea de împăcare a oamenilor cu Dumnezeu, iar bucuria noastră este legată organic de rod – frați și surori în Domnul. De asemenea bucuria noastră este în viitor legată de „arătarea lui Isus Cristos” (1 Petru 1:7) cînd el ne va da „Lucruri pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, așa sînt lucrurile pe care le-a pregătît Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc” (1 Corinteni 2:9).

Comparativ cu aceste lucruri deosebite, suferința noastră devine palidă și nedemnă de plîngerile noastre. Gloria slavei după care tînjim întrece infinit de mult suferințele pe care le îndurăm aici. Este încurajător faptul că întristările noastre sînt „pentru puțină vreme”, pe cînd binecuvîntările divine – „lauda, slava și cîntea la arătarea lui Isus Cristos” – ca sfîrșit a suferinței sînt eterne. Ce alinare pentru cei în suferință!

3. Lupta cu păcatul și ispitele diavolului (1 Petru 3:18; 5:8-9)

Dumnezeu nu obișnuiește să le dea copiilor Săi daruri fără valoare. Orice lucru valoros în lumea care trăim costă. „Ferice de cei prigoniți din pricina neprihănirii” a spus Domnul Isus în Predica de pe Munte. De ce îi ferește Isus pe aceștia? Pentru că au ales durerea curățirii de păcate și a formării unor trăsături care nu se nasc în om decît odată cu suferința. Viața cotidiană ne poate încetoșa privirea, însă suferința ni-o poate deschide și poate constitui mijlocul de eliminare a tot ce este păcat și ispită diavolească. În acest sens, Charles Spurgeon spunea un mare adevăr: „Nici un om nu va îmbrăca vreodată haina neprihănirii lui Cristos pînă nu este dezbrăcat de frunzele sale de smochin”. Da, este dureroasă înțînirea ta cu Cristos. În hainele tale murdare preferi, ca și Apostolul Petru altădată, ca Domnul să plece de la tine; însă El insistă să te curățească și să-ți ofere haine noi. Dar mai întîi tu trebuie să te dezbraci de toată influența demonică, deoarece Satan tînde să-ți pervertească însăși ființa ta, caracterul. Dar noi avem opțiunea fie să ascultăm de Dumnezeu prin încredere în El și prin consecvență, fie să ascultăm de Satana, cedînd ispitei.

Deci, care este finalitatea unei asemenea căi? Domnul Isus continuă și spune „...căci a lor este împărăția cerurilor”. Așadar, calea suferinței este calea progresului spiritual, a desăvîrșirii și în nici un caz a propriei distrugerii.

4. Trăirea în neprihănire și ascultare de Cristos (1 Petru 2:24; 3:14; 4:1,16)

Dacă un copil al lui Dumnezeu are ca principii de viață blîndețea, dragostea, pacea, bunătatea, face-

rea de bine, înfrînarea poftei, lumea preferă răutatea, ura, nesupunerea, face-rea de rău, satisfacerea poftei și a vieții veșnice în Isus Cristos; iar ca principiu de trăire, credința. Diferența merge mai departe atîngînd viața de dincolo, unde unii vor moșteni viața veșnică, iar alții pierzarea veșnică. Datorită acestor diferențe, creștinul va avea de suferit. Gîndiți-vă la creștinii din primele veacuri, din timpul lui Nero, Domitian, Titus, Marc Aureliu, Septimiu Sever, Decius, Valerian, ș.a.m.d. Acești oameni au cunoscut la orice pas din viața lor primejdia morții. Suferințele extraordinare ale acestora ar trebui să ne copleșească. De fapt toți eroii biblici, pe lîngă fericirea autentică și profundă au gustat mai mult decît suficient din paharul suferinței. Domnul Isus Cristos însuși descrie calea creștină ca fiind uneori foarte grea, alteori ca fiind foarte ușoară. El spune „ia-ți crucea și urmează-mă”. Imediat după aceasta El afirmă: „jugul meu este bun și sarcina mea este ușoară”, aceasta este calea îngustă, calea ascultării de Dumnezeu, singura cale care ne conduce spre cer. Alternativă nu există.

5. Desăvîrșirea și întărirea noastră (1 Petru 5:10)

„Dumnezeul oricărui har, care v-a chemat în Cristos Isus la slava Sa veșnică, după ce veți suferi puțină vreme, vă va desăvîrși, vă va întări, vă va da putere, și vă va face neclintii”.

Suferința este o lege a lumii în care trăim, o ordine naturală a lucrurilor.

Dumnezeu vrea ca în suferință să ne desăvîrșească; să ne întărească; să ne încarce cu putere și să ne facă neclintii. Știînd acest lucru mai putem considera suferința ca un blestem? Apostolul Pavel spune tînarului Timotei – „Caută să te înfățișezi înaintea lui Dumnezeu ca un om încercat” (2 Timotei 2:15). Iată suferința este menită să te încerce pentru a-ți conferi calitatea de „om încercat”. Privită din acest punct de vedere, suferința devine un privilegiu.

Poate că ți se pare ciudat că toți din jurul tău sînt folosiți de către Dumnezeu; se pot bucura de viață și de lucrarea lor din Biserica, în timp ce tu ești lipsit de putere, discreditat pe nedrept și uitat. Stai liniștit și nu renunța. Este doar tratamentul lui Dumnezeu pentru în-sănătoșirea și întărirea ta. De fapt, înfrîngerea pregetește noi victorii. Perseverază pînă la capăt și caută să identifici cauza suferinței tale, precum și nevoia ta care încă n-a fost rezolvată în tine. Este cert că singurul scop al lui Dumnezeu pentru care tu ești nevoit să străbați deșertul suferinței este binecuvîntarea ta, întărirea și desăvîrșirea ta și proslăvirea Lui.

În concluzie, putem spune că Dumnezeu folosește suferința în următoarele scopuri: să ne încerce tăria credinței, să-i cîștige pe cei pierduți, să ne curețe de „impurități”, să ne învețe să ne încredem mai mult în El și să ne desăvîrșească caracterul.

Datoria mea și a ta este să acceptăm suferința ca pe o modalitate a lui Dumnezeu de a ne binecuvînta caracterul. Să nu pierdem această binecuvîntare.

Invitație la Ziua de Mulțumire din Chitighaz

Biserica Baptistă din Chitighaz nu uită de tradiția înaintașilor noștri bapțiști, de serviciile divine de mulțumire. Această zi deosebită va avea loc în biserica noastră în ziua de 27 octombrie a.c.

Vă invităm cu drag să participați și Dumneavoastră împreună cu întreaga familie la această sărbătoare. Dorința noastră este ca să-L slăvim pe Dumnezeul Atotputernic pentru bunurile primite în acest an și pentru harul primit prin Fiul Său Isus Cristos.

Vor fi prezenți și frații din partea fundației de ajutor umanitar (Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány). Cuvîntul lui Dumnezeu va fi transmis prin fratele păstor Szenczy Sándor, conducătorul Fundației. Programul nostru va fi îmbogățit de serviciile făcute de către formațiile de muzică și cîntări ale comunității noastre. În cadrul serviciului de mulțumire, vom aniversa și 90 de ani de la construirea și inaugurarea clădirii bisericii noastre.

Așteptăm și participarea musafirilor din bisericile din împrejurime. Serviciul divin începe dimineața la ora 9.00, iar după-masă la ora 15.00.

Pastorul Vasile Bodiș

Taina Sfintei Spovedanii

Taina Sfintei Spovedanii
O cunoaștem din predanii,
Cît de mare rol anume
Are, pentru-nțreaga lume
Pentru ea, Mîntuitorul
A vorbit la-nțreg poporul,
Că nu este mîntuire
Fără de mărturisire.
Pentru că Hristos ne-nvață,
Sfinții Apostoli dau povață
Să ne spovedim mereu
Slugilor lui Dumnezeu.
Pentru taina pocăinței
Au grăit, de-asemeni sfinții
Ei canoane au fixat
Să ne spovedim curat.
Și Biserica ne cheamă,
Și ne-nvață ca o mamă,
Și cu multă umilință
Să venim la pocăință.
Pocăința-i taină mare
Dată pentru fiecare
Pentru drept și păcătos
Care crede în Hristos.
Pentru tînăr și bătrîn
Pentru slugă și stăpîn
Pentru cel de la amvon
Pentru cel ce stă pe tron.
Pentru turmă și păstori,
Pentru cei din închisori,
Pentru cel ce zace-n pat,
Pentru tot cel botezat.
Și precum ne-nvață Crezul
Spovedania-i botezul
Care spală, care curmă
Tot păcatul, fără urmă.
De voiți mai mult să știți
În Scriptură să citiți;
Veți găsi exemple multe
De-ar fi cine să le-asculte.
Oare frate, n-ai văzut
Pe David cînd a căzut,
Cum s-a spovedit curat
Lui Nathan ce l-a mustrat?
Chiar și Petru, rîvnitorul,
Și-a trădat Mîntuitorul,
Ba și-n public s-a jurat:
„Nu-l cunosc, cu-adevărat!”
Iar cînd Domnul l-a privit,
Petru, jalnic s-a căit
Și a plîns în toată viața
Umezindu-și zilnic fața.
Apoi, Pavel, tot la fel
Nu a plîns destul și el?
Cînd pe mulți creștini lega
și la Templu-i aducea?
Și cîți sfinți și cuvioși?
N-au ieșit din păcătoși?
Care-au plîns și-au suspinat
Pentru orișice păcat.
Tot mereu părinții noștri
Și părinții dragi ai voștri,
Post de post se spovedeau
Și mereu se-mpărtășeau.
Ei nu amîneau cu anii
Taina Sfintei Spovedanii,
Ci făceau cu pregătire
Sfînta lor mărturisire.
Și n-aveau atunci ca noi
Viață bună, ci nevoi,
N-aveau cărți de rugăciune,
Nici biserici mari și bune.
N-aveau preoți mulți în sate,
Dar vezi, nici așa păcate,
Nu cîntau ca noi frumos,
Ci trăiau după Hristos.
Nu spuneau din gură multe
Ci doreau mai mult s-asculte,
Orice vorbă, orice sfat
Le primeau cu-adevărat.

Sfîntul Ioan Iacob

Despre conștiință

Din predica Sfîntului Ioan Gură de Aur

Dumnezeu a pus în sufletul nostru un judecător neobosit și un paznic neconținut: conștiința.

Într-adevăr printre oameni nu este nici un judecător care să fie așa treaz, precum conștiința noastră.

Dintre judecătorii omenești, unii se mituiesc, alții se cîștigă prin măguliri, alții se intimidă-ză prin amenințări și încă multe altele îi împiedică de la judecata cea dreaptă.

Conștiința însă, nu se biruiește prin toate acestea; ci poți să măgulești, să dai daruri, să ameninți sau să faci orice, acest judecător va rosti pururea hotărîrea cea dreaptă, chiar și asupra gîndurilor noastre cele mai păcătoase.

De ar fi trecut oricît de mult timp, conștiința niciodată nu uită cele petrecute; atît în timpul cînd se săvîrșește păcatul, cît și înainte și după săvîrșirea lui, ea se ridică împotriva noastră ca un martor acuzator.

În timpul săvîrșirii păcatului sîntem beți și nu băgăm în seamă conștiința, dar după ce am săvîrșit păcatul, atunci vine spinul cel amar-nic al cîinței.

De aceea vă îndemn, păziți-vă chiar de la început, să nu zămisliți în voi o poftă rea; iar dacă am zămislit-o, atunci să înăbușim în noi sămînta cea rea. Dacă însă și la aceasta am fost leneși, atunci, îndată ce păcatul s-a arătat prin faptă, să-l omorîm prin mărturisire, prin

căință și prin paza asupra noastră înșine.

De aceea zic: osîndește păcatul tău, și te vei libera de o grea povară!

Socotește acum înțelepciunea lui Dumnezeu! Conștiința nu are trebuința să ne pirască neconținut, că noi nu am putea purta o povară așa grea, dacă ea ar vorbi împotriva noastră neîncetat.

Dumnezeu a rînduit astfel ca să ne mustră conștiința de multe ori și cu sirguință, dar nu neîncetat; de multe ori, ca să nu cădem în delăsare, ci să rămînem treji pînă la moarte; nu neîncetat și fără răgaz,

ca să nu ne descurajăm, ci cîteodată să ne liniștim, să ne mîngîiem și să putem iarăși răsufla.

Mustrearea conștiinței, iubitorilor, este o ancoră sfîntă a sufletului, care nu ne lasă să ne cufundăm cu totul în cursa păcatului. Ca nu numai cînd săvîrșim păcatul, ci adeseori mulți ani după aceea, conștiința iarăși ne amintește nelegiuirile noastre cele vechi.

Să ne gîndim acum la acest adevăr: o conștiință curată este cea mai mare mîngîiere în nenorocire. Pentru ce ne temem noi de moarte? Pentru că nu avem o conștiință curată. Dacă noi am avea aceasta, nu ne-ar înspăimînta nici moartea, nici foamea, nici pierderea averii, nici orice altceva.

Că pe cel bun nu-l pot vătăma toate acestea. Să zicem că i se răpește averea; dar el are o comoară în cer! Cineva îl izgonește din țara sa; dar el are țara sa în cer! Poate că cineva îl ferecă în lanțuri; dar conștiința lui îl face pe el un om liber, și nu bagă în seamă închisoarea cea din afară! Totuși, poate că cineva ucide trupul lui; totuși el va învia!

În sfîrșit, să ne gîndim ce dragoste mare ne-a arătat Dumnezeu, prin aceea că ne-a dat conștiință!

Fiindcă El cîndva are să ne tragă la răspundere pentru păcatele noastre, de aceea a pus în inima noastră pe acest judecător nemărit, pentru ca el, chiar aici pe pămînt, să ne judece pentru păcatele noastre, să ne facă mai înțelepți și să ne mîntuiască de înfricoșata judecată viitoare; pentru că noi încă de aici să lepădăm păcatele noastre, și să ne putem duce în acea lume cu veselă siguranță, prin harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cîntea în vecii vecilor! Amin.

SFÎNTUL MARE MUCENIC DIMITRIE,
IZVORÎTORUL DE MIR (26 OCTOMBRIE)

Icosul 1

Credința adevărată învățînd-o, Mucenice Dimitrie, de la părinții tăi, ai viețuit pe pămînt prin darul lui Dumnezeu ca un înger, luminat mărturisind și învățînd pe toți apoi cu milostenie, cu neîncetate rugăciuni și cu chinuri. Pentru care noi aducem ție aceste cîntări de laudă:

Bucură-te, că tu ca un înger pe pămînt ai viețuit;
Bucură-te, că luminat pe Hristos ai mărturisit;
Bucură-te, că din părinți binecredincioși ai răsărit;
Bucură-te, că dreapta credință pînă la sfîrșit o ai păzit;
Bucură-te, că prin postire și rugăciuni neconținute, îngerilor te-ai asemănat;
Bucură-te, că prin faceri de bine și lacrimi, pe demoni i-ai înfricoșat;
Bucură-te, nemuritoare odraslă a cetății Tesalonicului;
Bucură-te, reazem neclintit al Iliricului;
Bucură-te, sădătorul al creștinătății;
Bucură-te, dezrădăcinătorul al păgînătății;
Bucură-te, că întru primejdia lumii ești mare apărător;
Bucură-te, că celor ce cu credință năzuiesc la tine le ești gata folositor;
Bucură-te, Izvorîtorule de mir, Mare Mucenice Dimitrie!

Comunicatul Episcopiei Ortodoxe Române
din Ungaria

Mulțumiri donatorilor

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria îi anunță pe toți cetățenii care în anul 2000 au donat 1% din impozitul pe venitul lor personal al anului 2001 Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria că sumele acumulate: 1.263.044,- ft au fost folosite pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare ale Episcopiei.

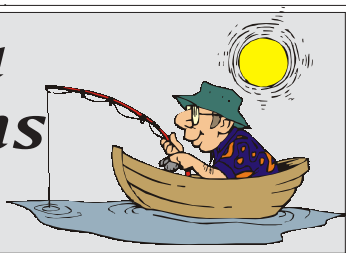
Consiliul Eparhial

Elena Oltean
(1922-2002)

În a 15-a zi a lunii lui octombrie a trecut la cele veșnice Elena Oltean (născută Suci), soția învățătorului Teodor Oltean, mama profesoarei Florentina Oltean din Giula. Trăind o viață retrasă, a asigurat pentru cei doi pedagogi căldura și siguranța căminului familial. Elena Oltean își doarme somnul de veci în cimitirul din Orașul Mic Românesc din Giula.

Fie-i țărîna ușoară și poimenirea veșnică!

Undița de prins vorbe

Un reportaj dintr-unul din numerele trecute ale acestui săptămînal, ne aducea la cunoștință că, undeva, s-a organizat un spectacol care a avut o finală interesantă. În limba română există o seamă de perechi de cuvinte identice ori foarte asemănătoare ca formă, însă diferite ca sens, ca origine ori ca valoare gramaticală. Cuvintele care diferă foarte puțin (printr-o literă) din punct de vedere al formei, se numesc cuvinte *paronime*. În plasa paronimiei a căzut (în cazul în care n-a făcut-o intenționat) și reportul care vorbește de o finală în locul unui final. Căci *finala* (cu pluralul *finale*) este, de obicei, ultima fază a unui concurs, a unei competiții (sportive) cu caracter eliminativ. *Finala* este acțiunea în care *finaliștii* rămași în joc, în întrecere, în urma unor probe, își dispută titlul de învingător. *Finalul* (cu pluralul *finaluri*) are un sens apropiat cu cel al cuvintelor din seria: *sfârșit, capăt, încheiere, terminare*, fără să implice, însă, ideea de *întrecere prin probe eliminatorii*. Prin urmare, un spectacol, un film, un roman au fiecare un *final*. Iar un meci, un concurs, o întrecere sunt încununete cu o *finală*. Cu astfel de perechi de cuvinte apropiate ca formă (unul la genul masculin/neutru, celălalt la feminin, ca *final-finală*) se pot alcătui pentru elevi, în cadrul orelor de română, diferite jocuri didactice de tip rebus. Iată câteva exemple: *foc-focă, tren-trenă (coadă lungă la rochie), gard-gardă, toc-tocă (pălărie cilindrică, fără boruri), ton-tonă, lup-lupă (lentilă care mărește imaginea), cal-cală (floare), arc-arcă (ambarcațiune – arca lui Noe), rug-rugă*.

În graiurile românești din Ungaria, apar ca *omonime* (cu formă identică) două verbe care, de fapt, sunt distincte și ca sens, și ca formă: *a coase* și *a cosi*.

Primul este numele acțiunii de prindere a unor bucăți de material cu ajutorul unui ac cu ață. Fiind un verb terminat în *-e* (de conjugarea a III-a), se declină în felul următor: *eu cos, tu coși, el coase, noi coasem, voi coaseți, ei cos*. A *cosi* nu numai că are altă terminație și altă conjugare (a IV-a), dar are și sens complet diferit: înseamnă *a tăia plante cu coasa ori cu o mașină agricolă*. Dacă spunem *cosesc un nasture* acest lucru înseamnă că *tai nasturele cu coasa*. În aceste condiții, vă dați seama că propoziția pe care am auzit-o nu demult, *mama cosește cu mașina de cusut*, e de-a dreptul o imagine imposibilă, fiindcă *mama coase cu mașina de cusut* și, eventual, *tata cosește iarbă cu coasa*.

Expresia *la dimineață*, folosită în grai, în contexte de felul: *te caut la dimineață; sosesc la dimineață*, nu apare în limba română standard, deci nici în manualele școlare sau în gramatici. Dintre cuvintele care denumesc momente ale zilei, numai *prânz* și *amiază* au nevoie de prepoziția *la*, atunci când exprimă timpul. Astfel, la întrebarea: *când vii?* putem răspunde: *la prânz / la amiază*, dar: *seara / deseară / astă-seară / dimineața / dis-de-dimineață / mâine dimineață*.

În propoziția *Elevii se pregătesc la concurs*, prepoziția *la* este întrebuintă sub influența limbii maghiare (*készülni valamire*). În românește, oamenii se pregătesc *pentru* sau *de* ceva. Prin urmare, e corect să formulăm în felul următor: *elevii se pregătesc pentru / de concurs; studenții se pregătesc pentru / de examen*. Spunem: *pregătiți-vă de culcare / de masă / de plecare / de start!*

Vă zic rămas bun așternându-vă încă un rând, un proverb românesc: *Omul înțelept face ce știe, nu ce vrea!*

P.D. Rost

Comunicarea, de la origini la Internet

19

Cum arătau primele cărți? Cum se face un ziar? Cine a inventat radioul? Când a apărut televiziunea? Ce înseamnă multimedia? Ce este realitatea virtuală? Care vor fi mijloacele de comunicare mâine?

Dragi tineri, pînă la sfîrșitul acestui serial veți primi răspunsuri la toate aceste întrebări și veți afla câteva date uimitoare din istoria comunicării.

Programele de televiziunea

Televiziunea ocupă un loc important în societate. Urmărită în fiecare zi de milioane de persoane, ea a devenit principala noastră sursă de informare, dar și un mijloc de divertisment.

Televiziunile publice și private

În lume există două mari tipuri de organizare a unei televiziuni. Prima este televiziunea publică, aparținînd statului sau unei instituții publice (dependentă de stat); ea este în general finanțată atît prin publicitate, cît și prin redevență, o taxă plătită de posesorii de televizoare. Cel de-al doilea tip îl reprezintă televiziunea privată, care este independentă de stat și se finanțează din publicitate, abonamente etc. În Statele Unite, majoritatea televiziunilor sînt private, dar finanțarea unora dintre acestea se face și prin donații ale telespectatorilor. Majoritatea țărilor europene, între care și România, au un sistem mixt în cadrul căruia există televiziunea publică alături de cea privată. Astăzi, datorită sateliților, putem recepționa canale străine, ceea ce ne permite să alegem dintr-o mulțime de posturi și programe.

Grila de programe

Canalele de televiziune își stabilesc dinainte conținutul și ora de difuzare a emisiunilor. Aceasta este grila de

programe. Televiziunile cu programe generale prezintă trei tipuri de emisiuni: de informare, de instruire, de divertisment. Programele de informare cuprind jurnale televizate, ediții speciale care comentează evenimentele actualității și emisiuni educative se adresează publicului tînr, pe care încearcă să îl instruiască și să îl distreze în același timp, sau întregului public. Programele de acest gen sînt foarte variate: emisiuni științifice, medicale, literare... În sfîrșit, programele de divertisment sînt foarte numeroase: filme de cinematograf, filme de televiziune, seriale, foiletoane, emisiuni de varietăți și de muzică, jocuri, spectacole, sport... De asemenea, există televiziuni „tematice”, adică specializate pe un singur domeniu. Este cazul canalului american CNN, care difuzează numai informații și reportaje de actualitate, sau al altor canale care propun un singur gen de programe: filme, sport, clipuri video cu muzică etc.

Măsurarea audienței

În numeroase țări, în special în Statele Unite și Europa, aproape toate familiile au cel puțin un televizor la care se uită mai multe ore pe zi. Directorii canalelor trebuie să știe ce emisiuni au cea mai mare audiență, cu alte cuvinte, care sînt cele mai urmărite. Cu cît o

emisiune are un succes mai mare, cu atît sînt mai scumpe reclamele dinaintea, din timpul și de după această emisiune (și aduc bani canalului respectiv). Publicitatea este principala sursă de finanțare a unei televiziuni, fie publică, fie particulară.

De aceea, măsurarea audienței are un rol hotărîtor în conceperea grilelor de programe. Astfel, o emisiune care nu este urmărită suficient între ora 20.00 și 21.00 va fi difuzată la ore cu audiență mai mică sau pur și simplu eliminată. Pentru măsurarea audienței se folosesc aparate numite „audimetre”, bransate direct pe televizoare (cu acordul telespectatorului) și conectate la un calculator central care analizează toate datele. Audimetru înregistrează durata de funcționare a televizoarelor și schimbarea canalelor. De asemenea, poate fi determinată separat audiența în funcție de fiecare membru al familiei.

Directorii canalelor de televiziune plătesc un abonament pentru a primi în fiecare zi nivelul de audiență al emisiunilor difuzate în ziua precedentă.

Pentru satisfacerea publicului

Prin măsurarea audienței, canalele de televiziune pot cunoaște gusturile telespectatorilor. În general, aceștia preferă să urmărească jocuri la începutul serii, jurnalul la ora cînei, filmele sau seriile după cină.

Totuși, gusturile se schimbă de-a lungul anilor. Astfel, previziunile meteorologice, puțin prezente pe canalele de televiziune acum cincisprezece ani, sînt astăzi subiectul unor emisiuni la ore de maximă audiență, după jurnal. În Statele Unite există chiar un canal de televiziune consacrat exclusiv meteorologiei.

(Larousse)

Jocurile ocupă un loc important printre programele de televiziune

POVESTEA SĂPTĂMINII

Fetița și floarea

O fetiță avea o floare. Nu se știe pe unde a umblat ea, că într-o după-amiază își găsi floarea uscată. Degeaba îi mai turnă apă, degeaba o strigă pe nume.

– Ieri era frumoasă, vorbi de sub streășină rîndunica. Azi s-a luptat cu soarele și a murit... Dar ieri era nespus de frumoasă... Cred că ar trebui găsită ziua cea de ieri în care floarea ta era minunată...

Fetița se urcă pe un deal, de pe deal într-un copac, din copac vorbi cu un nor s-o ducă la soare. Soarele era bucuros că o vede, dar fetița se încruntă și se răsti la soare:

– Ce ți-a făcut floarea mea?

– Nimic!

– Atunci de ce-ai uscat-o?

– Nu-mi dau seama, poate că nu-i turnase nimeni apă la rădăcină, îmi pare rău! Spuse soarele.

Fetița își aduce aminte că așa era și schimbă tonul vorbirii:

– Mărite soare, norul zice că dacă te-ai întoarce înapoi, adică dacă ai apune de unde răsări și ai răsări de unde apui, am da de ziua cea de ieri în care floarea mea-i frumoasă... Și i-aș turna apă.

– Norul nu știe ce vorbeste, adăugă soarele.

Fetița rugă norul s-o ducă acasă. Acasă îi spuse rînducii:

– Te rog să ai grijă de

toate, că eu mă duc să caut ziua cea de ieri.

– Du-te fără grijă.

Fetița îi povesti unui cal întâmplarea și calul se arătă bucuros s-o ducă în spinare... Aleargă calul ce aleargă, pînă căzu frînt de oboseală... Atunci se arătă o pajură și aflînd despre ce-i vorba, luă fetița pe spatele ei și zbură pînă cînd începură s-o doară aripile și atunci o lăsă jos și spuse puțin rușinată:

– Ca să ajungi din urmă ziua cea de ieri trebuie să zbori ca vîntul... Eu sînt cam bătrînă!

Vîntul, care tocmai trecia pe acolo, auzindu-se căutat, spuse:

– Poftim în rădvanul meu, fetițo, nici nu apune soarele și am și pus mîna pe ziua cea de ieri.

Și trecu vîntul pe deasupra copacilor sperîindu-i, și peste o apă, ridicînd valuri, dar cînd ajunse la cîmpie, abia a putut spune:

– Simt că mă topesc. Cîneva îmi ia puterea și uite, fără să vreau, adorm!

Fetița coborî din rădvanul vîntului și, foarte necăjită, se așeză lîngă o tufă de măceș... Și acolo auzi un glas:

– Eu alerg mai iute ca vîntul, mai iute ca nimeni pe lumea asta...

Într-o clipă înconjură pămîntul. Dacă vrei, te ajut...

– Dar cine ești dumneata, că nu te văd.

– Nimeni nu mă vede, nimeni nu mă aude, eu sînt gîndul. Hai să căutăm ziua cea de ieri.

Fetița nu s-a lăsat rugată... Și gîndul a alergat ce a alergat și în cele din urmă a dus fetița într-o poiană, la casa pădurarului. Fetița a început să strige:

– Hei, unde ești, ziua cea de ieri?

– Nicăieri! Nicăieri! auzi un răspuns din inima pădurii. Pădurarul se arătă și el, ascultă povestea și spuse:

– Vrei să-ți găsești floarea?

– Da, vreau!

– Uite sămînța asta... Pune-o în ghiveci și toarnă un pic de apă. În ea doar me o floare întocmai ca a ta... Dar să ai grijă...

Fetița strînse pumnul să nu piardă sămînța și porni spre casă.

Călin Gruia

Școlari sîrguincioși
la „Ziua mondială a curățeniei”

Foto: A. Papp

„Ziua mondială a curățeniei” a fost la 20 septembrie. Cu ocazia acestei zile internaționale, care a pornit din Australia pe la mijlocul anilor '80, și copiii din Apateu s-au pus pe treabă. Timp de o săptămînă întreagă, elevii au adunat cu sîrguință și stăruință revistele, publi-

cațiile și hîrțile vechi din toate casele comunei. Bani primii după această acțiune vor intra în bugetul autogovernării elevilor, care plănuiește să-i folosească pentru o excursie sau pentru vizionarea unui spectacol de teatru.

– R –

Succes românesc la Frankfurt

„Profeția pietrelor”, cartea unei autoare române în vîrstă de 14 ani a ajuns în topul vînzărilor de la Tîrgul de Carte de la Frankfurt, care a avut loc săptămîna trecută.

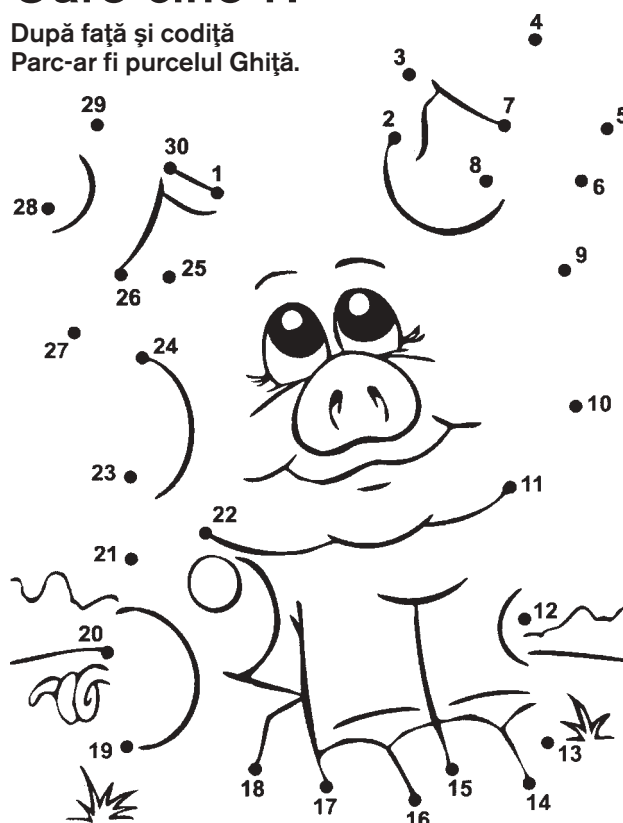
Flavia Bujor, care trăiește la Paris, a înregistrat deja recorduri de vînzări în Statele Unite și Marea Britanie

cu nuvela „La prophetie des pierres”, o carte de ficțiune. Publiciștii, care se aflau în căutarea unui „nou Harry Potter”, consideră că Flavia va cunoaște în scurt timp celebritatea, iar Hollywood-ul o curtează pe micuța scriitoare în vederea realizării unui film după povestea ei.

I. K.

Oare cine-i?

După față și codiță
Parc-ar fi purcelul Ghiță.

Unește cifrele cu o linie, apoi colorează tot desenul!

Unde e greșeala?

1. Cel mai cunoscut premiu al filmului e Premiul Oscar. Pentru prima dată a fost decernat în anul 1939. Nu în anul 1939, ci în anul 1929 (la 16 mai).
2. Ungaria a cîștigat Campionatul European de fotbal. Nu, s-a calificat numai pe locul 3.
3. Numele lui George Harrison a fost originar Richard Starkey. Nu, Ringo Star s-a numit Richard Starkey.
4. Riul Aare curge prin Roma, capitala Italiei. Aare curge prin Bern, capitala Elveției.
5. Cele mai multe vulcan active din Asia se află în Japonia. Nu în Japonia, ci în Indonezia.
6. Polinom înseamnă o conducere formată din mulți membri. Polinomul este o expresie algebrică formată din mulți termeni.

Ana Crișan

Ar trebui să ne „vindem” mai bine valorile

Laud din tot sufletul inițiativa Centrului Cultural al României și al Autoguvernării Minoritare Române din sectorul V al Budapestei, pentru organizarea, în comun, în zilele de 27-28 septembrie a.c., a unui simpozion, a unei slujbe de pomenire, a dezvelirii unei plăci memoriale, precum și a unei mese în memoria a trei personalități de seamă ale culturii românești și a Tipografiei din Buda.

Nu, nu vreau să scriu despre importanța Școlii Ardelene și a Tipografiei din Buda, deși inițial, la Universitatea din București, am fost diplomat al Facultății de Litere. Cauza e cunoscută: mai mult de o jumătate de secol am fost antrenat în domeniul unei alte discipline. Îmi vine, însă, pur și simplu să mă leg de aceste evenimente comemorative festive. Urmărindu-le de ani în șir, constat cu satisfacție și bucurie că la noi românii din Ungaria, se desfășoară un proces sănătos, o adevărată mișcare de a păstra și valorifica tradițiile, vestigiile noastre istorice, literar-artistice și cultural-științifice. Ultima dată am admirat la Apateu, comuna mea natală, nu numai biserica ortodoxă română, minunat restaurată, ci și bustul lui Eminescu din curtea aceluiași locaș al credincioșilor apateni.

E mult prea îmbucurător faptul, că nu trece lună să nu beneficiem de asemenea manifestări valoroase. Recent am cinstit reprezentanții Școlii Ardelene, data viitoare vom pomeni semnificația lui Emanuil Gojdu, împreună cu dezvelirea unei plăci memoriale de pe zidul Capelei Ortodoxe Române din Budapesta. Locul acesteia din urmă nu mi se pare

cel mai potrivit, în strada Király. La intrarea principală putea să fie mult mai expresivă și propagatoare. Dar, vorba francezului, să revenim la oile noastre.

Noi trebuie să fim mândri că în această activitate primim atât de mult ajutor din partea instituțiilor și organelor competente din țara-mamă. Exemplul, în acest sens, ni-l oferă și manifestările de acum, cu participarea unor personalități de renume. Putem, tot-odată, să fim siguri că, asemenea celorlalte, și aceste evenimente vor avea publicitatea și ecoul corespunzător în România. Interesul, în mod natural, e foarte mare. Știu încă din anii de studenție, că profesorii mei universitari, precum și colegii de facultate vorbeau întotdeauna cu admirație și recunoștință despre aceste puncte de reper, elemente comune ale relațiilor noastre seculare și istorice tradiționale, revelând, în primul rând, rolul Budapestei în plămădirea culturii și literaturii românești. În orice caz, opinia publică românească e în plină cunoștință de cauză.

Problema mea de bază e că în această capitală, cu atât de multe și atât de bine păstrate tradiții comune ale relațiilor ungaro-române, lumea știe foarte puțin despre existența și valoarea acestora. Despre simpoziioanele, aniversările, dezvelirile de plăci și busturi în presa maghiară nu apar nici măcar știri scurte și rigide. Nu caut vinovați, însă aș vrea să atrag atenția asupra importanței acestei situații regretabile, în care o țară, o capitală are atâtea valori, pe care nu le cunoaște.

Din însărcinarea UCRU, am

luat parte, nu demult, la o masă rotundă, organizată de Institutul Culturii Maghiare cu participarea reprezentanților ungarilor din vecinătăți. Programul a inclus și prezentarea vieții și activității minorităților naționale și etnice din Ungaria. Auzind despre noi, ungarilor din Ardeal nu le venea să creadă că noi existăm, că avem o viață cultural-artistică vie și bogată. În pauze am fost asaltat, cerându-mi-se broșura despre românii din Ungaria, cerând să li se trimită cărți, publicații privitoare la noi, inclusiv păstrarea și valorificarea tradițiilor istorice și cultural-artistice. Asta a fost pentru mine o experiență tristă. Mi-a fost rușine. Am informat despre toate acestea, am înaintat și o serie de propuneri. Dar nu am primit răspuns, nu mi s-a spus nici măcar „ba”.

Trebuie să declar totuși că în asemenea situații starea de izolare, de închistare nu se mai poate tolera. În loc să deschidem în direcția pământului natal, poate și pentru a ne cunoaște și aprecia mai mult și mai bine, noi nu invităm la manifestările noastre ziariști, reporteri de radio și tv. Nu publicăm nici măcar știri. Nu știu de ce. Pentru că avem volume, publicații, studii, evenimente. De ce nu participăm la concursuri în vederea traducerii acestor valori în limba maghiară?! Personal mă angajez ca unul dintre traducători. Avem și exemple: Tiberiu Boca a turnat un film documentar minunat despre patrimoniul nostru. De ce nu urmăm acest exemplu?

Propun ca măcar să încercăm!

Al. Ardelean

Din presa timpului Interview

(Făcut de d-nul Hilarion Scriba, archipăsăresc raportul al „Vulturului” / La prota Roxin /alias Maț-umflat) din Micherechiu.

Eu: Bon jour, d-nule prostoporc!

El: Ce ai zis?

Eu: Pare-mi-se că sfinția ta nu auzi bine!? Eu ți-am zis, bon jour d-nule protopop.

El: Aha! Pardon dară. Mulțam-mersi d-tale mosieur Scriba! Da, ai dreptate, eu nu te-am înțeles, deși d-ta m-ai titulat după merit. Milles pardons!

Eu: D-ta știi franțuzește?

El: Cum nu? Dobro noț, dobre rano, namarano-maramo, divlai tate muralo, trencheș-flencheș șurole, zic și tac, nimic nu fac, larum larum-taratom, Tisza Pișta barátom!

Eu: A, minunat! Sfinția ta ai crescut în Franța?

El: Ba, în Micherechiu.

Eu: Diable! Și totuși cum ai putut învăța așa de perfect limba franceză?

El: Dapoi, confidențial spunându-ți, am stat șapte luni în colică franțuzească.

Eu: Înțeleg. Aia e alta căciulă. Dar permite-mi a te întreba ceva despre ținuta d-tale politică?

El: Despre ținuta mea adecă cum e ținuta mea cea poli... poli... poli... ti... ti... ti...

Eu: ...ticăloasă!

El: Dapoi, domnul meu, cu drept cuvânt îți mărturisesc, că eu sînt neutral, adecă și tiszaist și piștaist...

Eu: Nu înțeleg!

El: Regret, d-nule, regret din inima mea roșie-albă-verde, că nici atîta nu poți înțelege!...

Eu: Ei bine, eu nu m-am pricopsit cu maturitate „eximio-modo” (la o parte: brrr!) cînd cu vacanța scaunului pro topopesc din Tinca, ca și sfințenia ta, eo-ipso nu pot înțelege atîta ca și sfinția ta!

El: (răbiat) Ce mi-ai zis? Eo-ipso? Ce e asta: eo-ipso? Asta-i vătămare!...

Eu: Doamne ferește! Cum înțelegi d-ta cuvîntul eo-ipso?

El: Știu prea bine, d-ta nu mă vei face capră. Eo-ipso înseamnă: eu duc lipsă, dar îți spun verde-n față, că eu nu duc nici o lipsă, am blagă și bogăție, cîrnați, clisă și răchie, nu-mi pasă mie de nime, Tisza Pista e cu mine!...

Eu: Văd că te pricepi bine la cea latinească.

El: Am matură, să trăiască!

Eu: Precum văd, sfinția ta ești de un colorit pistriț, adecă liberalo-independento-apponysto-kossuthist!...

El: Așa este! Dar, pardon, d-nule, am înțeles, că d-ta ești un cîntăreț admirabil. Pe mine mă încîntă cîntările cîntătorilor cîntăreți de cîntări. Deci te rog, să lăsăm politica, că aia nu-i de dovieacul meu, și mai bine începe o cîntare, o ascult cu poftă mare.

Eu: Bucuros, dar care?

El: Una românească, știi, ceea cu „vezi rîndunelele să duc...” etc. Am mai auzit-o odată în viață și de atunci n-o pot uita.

Eu: Ei bine, d-nule, dar eu o știu cu un text de tot nou...

El: Bravo! Să aud!

Eu: Deschide-ți dară urechile, cască-ți gura, umflă-ți burta și hoalță-ți ochii.

El: (cască gura și-și umflă burta cea de periferia unui buglan de 4 hecto)

Eu: (încep într-un ton basso-buffo) În lumea asta sunt mulți boi, să vînd la tîrguri cîte doi. Din cîți la tîrguri s-au adus. Ca tine nu-s ca tine nu-s!...

El: (furios) Mișchilitenți-paraflenți! D-ta ești impertinent, afară cu tine, d-ta faci batjocură, tu ești blăstămat, afară cu d-ta! Anț-zwei, marș! Afară, afară! În știrea dracului!

Eu: Cui te închin și eu!

El: Afară! D-ta ești o tortură!

Eu: Iar tu o caricatură!

El: Nu meriți nici să te scuie omul!

Eu: Dar sfinția ta o meriți!

El: Afară! Apă fierbinte muiere!

Eu: La revedere.

El: Mere – pere!

Eu: La o țiglă de bere!

El: Timp nu perde!

Eu: La „Arborele-Verde!”

(Și mi-am luat repentin tîlpășița, almintrea mă spintecau zăvozii mai mari decît gazda lor).

(Vulturul 1898/Nr.2)

Preluat din volumul „Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea (1821–1918)” de Maria Berényi

Fotodocumentar

La fîntînă, la izvor...

Așa stăteau micherechenii după apă

Profesorii naționalităților se pregătesc pentru aderarea la UE

„Locul și rolul minorităților în Uniunea Europeană” – cu acest titlu s-a ținut cea de-a cincea conferință din cadrul șirului de manifestări „Să educăm pentru Europa”, organizat de Centrul de Informații și Dezvoltare Umană al Județului Bichiș. Întâlnirea de specialitate, referitoare la minorități, a fost găzduită de Centrul Cultural Român din Giula, în ziua de 16 octombrie 2002.

Lucrările au început cu o ședință în plen. În cuvântul său de deschidere, *Gheorghe Ardelean*, președintele Comisiei pentru Minorități Naționale și Etnice a Consiliului Județean Bichiș a apreciat că și în această parte a țării cele mai mari pro-

bleme le au romii, pînă cînd celelalte minorități sînt deja pregătite pentru aderarea la structurile europene. Auditoriul – care a cuprins pedagogi de grădiniță și profesori de școală generală și liceu, reprezentînd minoritățile germană, romă, română și slovacă – a putut face cunoștință cu rezultatele ultimului recensămînt privitoare în primul rînd la minoritățile din județul Bichiș. Din prelegerea lui *Horváth Csaba*, colaborator la Oficiul de Statistică al județului Bichiș, cadrele didactice au putut afla că acest județ este centrul românilor și slovacilor din Ungaria.

Székelly András Bertalan, referent principal la Minis-

terul Patrimoniului Cultural Național, a vorbit în referatul său despre tipurile minorităților din Europa Centrală și perspectivele acestora într-o Europă unită. *Ana Borbély*, colaborator principal la Institutul de Lingvistică al Academiei Maghiare de Știință a dezbătut problema schimbării de limbă. Cetățenii Uniunii Europene vor trebui să cunoască măcar 3 limbi, a accentuat lingvista de origine română. Ei vor trebui să vorbească, bineînțeles, în limba statului în care trăiesc, engleza, germana sau franceza și limba uneia dintre țările vecine. *Ana Borbély* a subliniat importanța graiurilor vorbite de minoritățile naționale din Ungaria, acestea asigurînd un specific al acestor naționalități.

După această prelegere, lucrările reprezentanților celor patru minorități au continuat pe secții. Cea română, de altfel și cea mai numeroasă, a fost condusă de *Maria Gurzău Czeglédi*, directoarea Liceului N. Bălcescu, care a apreciat mun-

ca depusă de cercetătorii români, informînd că rezultatele acestora și publicațiile Institutului de Cercetări sînt folosite cu mare succes și în învățămîntul românesc din Ungaria. Invitata acestei secțiuni a fost *Maria Berényi*, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, care a prezentat organizația cu un trecut de aproape zece ani, vorbind și despre faptul că în cazul minorităților cercetările trebuie să fie scutite de prejudecăți. Institutul vrea

să contribuie și în viitor la întărirea identității de neam a românilor din Ungaria (vezi placa Pomuț, bustul lui Moise Nicoară), și totodată să ajute munca de la școlile românești. Un fel de moto al secțiunii române ar putea fi cuvintele directoarei *Maria Gurzău*, care a fost de părere că „noi, profesorii, trebuie să găsim și să păstrăm acea verigă care unește și ține împreună graiul nostru și limba literară română”.

E. Iova

Lucian Blaga

Tiparnițe mănăstirești

La Neamț și la Cernica se reînființează vechile tiparnițe mănăstirești. Cei în măsură s-o facă vor înzestra cele două mănăstiri cu mașinile tipografice necesare. Intenția e să se dea un nou avînt publicațiilor religioase. În veacul de mijloc, călugării se îngrijeau să se înmulțească manuscrisele ce ascundeau între tablele lor înțelepciunea lumii. Hărnicia, răbdarea și simțul artistic își dădeau mîna să mîntuiască pentru vremuri mai bune cel puțin o parte din cunoștințele și creațiunile literare ale antichității clasice. Cavalerul ce pîndea din cetățuia sa cuibărită între stîncele unui pisc pe vecinul său, avea prea puțin răgazul, și poate și plăcerea, literei scrise. În umbra mănăstirilor prielnică gîndului ridicat la cer, cultul scrisului era însă o parte din rugăciunea de toate zilele a călugărilor cărturari. Dacă n-ar fi fost aceste mucenicii tăcute și răbdurii la îngrămădirea de file acoperite cu slove mai mult desenate decît scrise s-ar fi pierdut desigur orice continuitate de gîndire între lumea veche și cea nouă. Albinelile mănăstirilor adunau cu zor miera cunoștinței, miera binelui și-a răului, pentru cei ce aveau să vină veacuri mai tîrziu. Nu numai unul dintre acești călugări intrați în mănăstire după o viață zbuciumată de cavaler artăgos și aventurier, și-au găsit rostul pentru restul zilelor în transcrierea migăloasă cu slove artistice împetrite de unei evanghelii după Marcu sau Ioan, după cum îi vorbea la inimă mai mult simbolul leului sau al vulturului. Obiceiul de a spori cartea în mănăstire nu s-a pierdut nici atunci cînd a fost scormit tiparul. Călugărul s-a transformat doar în culegător de litere mobile, aducea însă din trecut același cult al scrisului, care-i îngăduia să tipărească cu grijă și cu sfințenie o carte, fie ea oricît de profană. Călugărul avea încă răbdarea să întregească rîndurile tipărite cu cîte-o slovă uriașă desenată de propria sa mîna cu încurcate și grațioase arabescuri roșii. O astfel de carte se citea cu entuziasm. Tot călugării au fost și la noi cei dinții răspînditori de lumină și meșteri tipografi. O ocupație mai frumoasă în afară de rugăciune nici nu puteau să găsească. Averele ce le adunau mănăstirile din iertarea sufletelor erau răscumpărate cel puțin prin această activitate a scrisului întru luminarea celor mulți. Deodată însă cu lipsa de mijloace și cu restrîngerea privilegiilor, călugărul și-a pierdut cu desăvîrșire rolul de cărturar-tipograf. Astăzi nu mai e decît închinătorul din zori pînă-n noapte, în cazul cel mai bun. Și totuși ar putea să fie mai util, mai util în sens religios. Lucrul acesta l-au înțeles prea bine cei ce s-au hotărît să reînființeze vechile tiparnițe mănăstirești de la Neamț și Cernica. Călugării li se vor da ca ucenici întru meserie cîteva sute de orfani de război. Cartea religioasă va lua nu numai un nou avînt pe urma acestei munci făcute cu dragoste înainte de toate. Arta tiparului va fi îmbogățită cu gînduri noi. Ne-a bucurat mult vestea acestei renașteri mănăstirești nu numai pentru reînvierea romantică a unei priveliști medievale, ci și pentru altceva. Ne-am întrebat: de ce se vor tipări în mănăstiri numai cărți religioase și nu și de filosofie bunăoară, pentru care casele de editură au așa de puțin interes? Călugării veacurilor de mijloc n-au înmulțit numai Biblia, ci ne-au mîntuit peste prăpastia timpului de întuner și dialogurile lui Plato.

(Patria, V, 1923, nr. 147 (11 iulie), p. 1)

Întîlnire cu compozitorul român Cornel Țăranu

Seara de 10 octombrie de la Centrul Cultural al României de la Budapesta a fost mai puțin obișnuită. Întîlnirea cu compozitorul *Cornel Țăranu*, reprezentant marcant al școlii componistice românești, binecunoscut publicului și specialiștilor din Ungaria prin reprezentațiile pe care le-a avut în Budapesta și prin editarea unui CD la Casa de Discuri HUNGAROTON, ne-a oferit posibilitatea de a cunoaște o formă mai neobișnuită a componisticii românești.

Profesor la Academia de muzică din Cluj, doctor în muzicologie și membru al Academiei Române, *Cornel Țăranu* a prezentat publicului proiecția video a unor fragmente din cele mai însemnate creații componistice ale sale pe care le-a comentat cu un șarm deosebit, în limba maghiară și română. Cele trei proiecții-fragmente din: *Remembering Bartók*, *Cîntece nomade* și *Opera Oreste-Oedip* au fost niște treceri de la muzica clasică spre noi forme muzicalo-experimen-

tale în care excelează geniul său creator.

Remembering Bartók, creat cu ocazia aniversării marelui muzician maghiar, ne-a transpus în lumea sunetelor unei orchestrații simfonice în care accente folclorice au punctat nostalgic întreaga creație, iar numele Béla, transpus pe sunete muzicale, a fost un leitmotiv evocînd, parcă, personalitatea compozitorului maghiar.

Fragmentul din opera *Oreste-Oedip*, pe libretul unui poet francez, cîntat în limba franceză, ne-a pus în fața unui mod deosebit de a privi tragedia antică prin relația imaginată cît și prin introducerea unor elemente muzicale corale arhaice în greaca veche. Toate aceste elemente au făcut ca opera *Oreste-Oedip* să fie total diferențiată de *Oedipul* lui Enescu. Prezentată la Paris și Bruxelles, opera lui, Țăranu s-a bucurat de un succes deosebit.

Ultima lucrare, *Cîntece nomade*, de fapt versiunea scenică prezentată la Budapesta, pe versurile regretatului poet român Cezar Bal-

tag, a surprins publicul obișnuit cu forme clasice de reprezentare. Este povestea, dacă putem spune poveste, a unor țigani poetici și metafizici și neobișnuiți, povestea vieții, a iubirii și a morții. Folosind forme artistice contorsionate, montarea surprinde ochiul obișnuit cu opera clasică prin folosirea unor forme ritualice, incantații străvechi și mistice în latină, ebraică și sanscrită de parcă se revarsă o amintire ancestrală colectivă păstrată undeva în subconștientul umanității. Poate am putea să facem o trimitere la *Mircea Eliade* și la scrierile lui de factură mistică. De fapt, narativul a fost desființat, iar partitura muzicală a folosit elemente de tip experimental atît de intense, încît la sfîrșitul proiecției video ne întrebam și întrebam împreună cu directorul Centrului Cultural, *Mircea Opriță*, dacă nu cumva sîntem pe tărîmul post-modernismului.

Lăudabilă este inițiativa Centrului Cultural de a prezenta publicului și astfel de forme deosebite și inedite ale culturii românești contemporane.

Mihai Felician Cozma, Budapesta

Cele mai frumoase texte comentate (1)

Ilie Ivănuș: Vioara cu cinci strune

*Vioara mea, de cumva va străbate
până la voi, v-o las ca suvenire,
să știți că pen-tr-ur-mași sunt adunate
cântările ce las ca moștenire.*

*Din ele să aflați ce-a frământat
epoca noastră pe aceste plaiuri,
căci voi nu mai știți de „slugă și argat”
nici de-nvrăjbire între două neamuri.*

*Ca-ntr-un concert de voci, armonios,
azi horă, ceardaș cântăm împreună,
și eu, ca să le tălmăcesc frumos,
i-am pus viorii mele-n plus o strună.*

Interpretarea textului

Poezia *Vioara cu cinci strune*, de la titlul căreia Ilie Ivănuș a dat și numele primului său volum de versuri, este, de departe, considerată o artă poetică* prin excelență. Atât prin conținutul ei, care conturează temele majore ale scrisului acestui autor, cât și prin formulele poetice, imaginile și figurile stilistice pe care le practică. În această situație, poezia care deschide volumul omonim* capătă un înalt grad de reprezentare pentru întreaga creație a lui Ilie Ivănuș, fiind și expresia plenară a sensibilității lirice a poetului, definindu-i liniile majore ale stărilor și sentimentelor poetice. Datorită acestor trei elemente specifice unei arte poetice, tematică, formule poetice și sentimente, poemul capătă valoarea de text – emblema a creației ivănușiene.

Sub aspectul conținutului textului, poezia aparține liricii de concepție (concepția despre poet și poezie) și reflexivă*, fiind expresia subiectivă a unei viziuni personale despre propria poezie. Meditațiile asupra propriei sale creații organizează și **temele*** și **motivele poetice***.

Compoziție. Poezia este structurată pe trei strofe de câte patru versuri fiecare (catrene), organizând ideile într-o linie ascendentă: primul catren avansează ideea poeziei ca moștenire

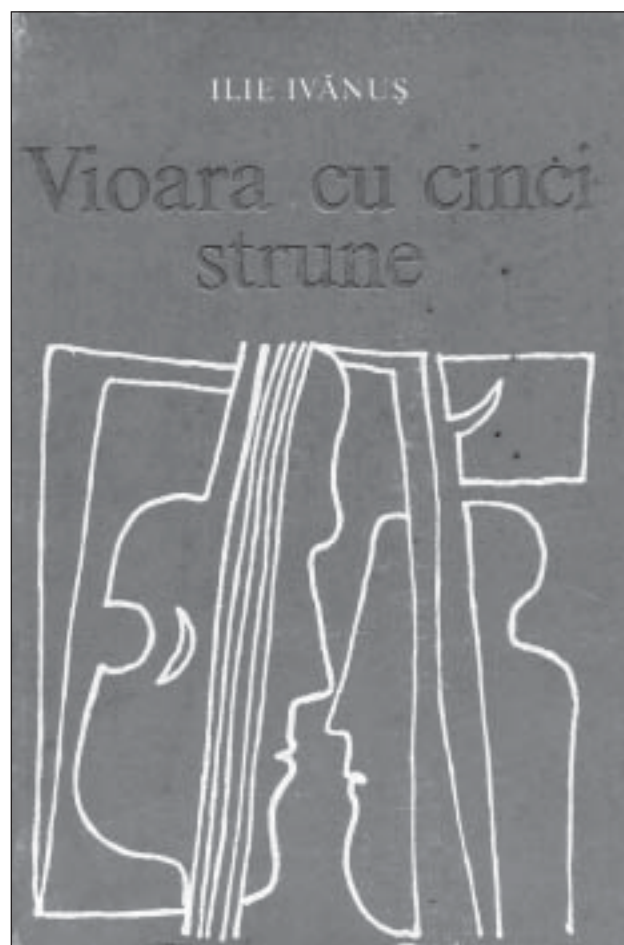

pentru urmași, cel de-al doilea, vorbește de mesajul interior al acestei poezii, cuprinsul său, pentru ca strofa finală să transmită starea poeziei, regăsirea în armonie a oamenilor, sub semnul cântării poetice.

Teme și motive. Fiecărei strofe îi corespund teme specifice. Poezia este imaginată ca un cântec emant de strunele unei viori. Poetul speră ca acest cântec personal să ajungă în auzul receptorului, iar acesta să înțeleagă că el, cântecul se adresează nu unui cititor anume, ci urmașilor pentru care au fost create poeziile sale. Această poezie-cântec devine, în viziunea poetului, o carte de istorie a unei epoci-tema istorică, o oglindă a unor vremuri grele, de suferințe și opreliști, de ură și dușmănie între cele două neamuri, român și maghiar-tema socială. Relația celor două popoare este imaginată ca o întâlnire a lor la un joc popular comun, hora și ceardașul – tema folclorică, tradiția dansului popu-

lar, în care ceterașul (violinistul-poet) transpune printr-un sunet distinct, cel al înțelegerii și armoniei. Această temă a creației drept cântec, a poeziei drept vioară, folosește ca motiv poetic **vioara**, instrument muzical specific atât jocului de horă românească, cât și ceardașului unguresc. El este corelat cu celălalt motiv, al **testamentului** poetic, adică o prelungire a mesajului pentru cititorul public de mâine. Motivul liric are la origine un izvor în poezia de ev mediu, în imaginea trubadurilor și tru-verilor, când poezia era cântată și declamată muzical în fața publicului. Vioara cu patru strune, căreia poetul nostru îi pune o coardă în plus, devine astfel poezia cu efect, cu rezonanță în vreme, pentru urmașii săi. De aceea, motivul viorii răspunde vocației poetului-tribun, a poetului-cântăreț, cum apare ulterior în imaginația romanticilor. Din aceste două izvoare vechi, cel medieval și cel romantic, reiese și aspectul de poezie în stil tradițional. Aerul de patină a vremii, de întoarcere la practica poeziei de tipul Văcăreștilor (și la aceștia poezia e lăsată moștenire) sau chiar de tipul Alecsandri sau Goga (în poezia angajării sociale), dă glas unui mesaj profetic, vizionar. Cum se observă, în această artă poetică sunt concentrate temele majore ale poeziei lui Ilie Ivănuș: istoria, societatea timpului, tradiția și creația populară.

Valori stilistice și tehnici ale versului. Conținutul și forma poeziei de orientare tradițională impun și o selecție a imaginilor și cuvintelor specifice poeziei-cântec. De aici, folosirea cuvintelor cu rezonanță arhaică, „cântările”, „a frământat”, „plaiuri”, „slugă și argat”, „tălmăcesc”, „strună”. Versul lung, organizat în rimă încrucișată, în cea mai mare parte din rimă feminină (vocalică) imprimă poeziei o muzicalitate interioară și exterioară, putând fi pusă

pe melodie, așa cum întreaga construcție redă ideea poeziei drept cântec. Este ca o prelungire în ecou a cuvintelor declamate de poetul cântăreț. Formula de adresare este directă și familiară („voi”, „să știți”), specifică relației dintre cântărețul tribun și public, dar și adecvată tipului de cântec-poezie, cea de evocare a unor evenimente din trecut. Tonul poeziei este optimist, el transmite un mesaj al rostului împlinit al poetului. De aici și ritmul versului, ritmul iambic, cu accent pe a doua silabă, potrivit rostirii cu voce tare.

Fișă bibliografică: Poezia deschide primul volum de versuri al lui Ilie Ivănuș (1913–1999), **Vioara cu cinci strune** (Budapesta, 1977). Volumul cuprinde două secțiuni, poezie originală și traduceri, fiind prefătat de Samuel Domokos. **Referințe critice:** Gh. Petrușan, *Ilie Ivănuș, Vioara cu cinci strune*, recenzie, în *Foaia noastră*, nr.14/ 1979; *Despre literatura românilor din Ungaria*, în *Foaia noastră*, nr.15 / 1985; Samuel Domokos, *Prefață* la vol. Ilie Ivănuș, *Vioara cu cinci strune*, Budapesta, 1977.

selecție și prezentare de
Cornel Munteanu

Mic dicționar de terminologie literară

* **artă poetică:** o creație poetică individuală de sinteză, ce concentrează atât concepțiile poetului, cât și temele, motivele și formulele lirice, specifice întregii creații. O poezie cu un înalt grad de reprezentativitate pentru toată creația unui poet.

* **lirică reflexivă:** o poezie de meditație care exprimă stări și concepții personale (reflecții) ale poetului.

* **motivele poetice:** structuri poetice care organizează temele unei poezii, prin concentrarea imaginilor într-o expresie poetică specifică. Atunci când asemenea structuri se repetă în cadrul aceleiași poezii sau în mai multe, vorbim de **leit-motiv** (vioara este un leit-motiv poetic).

* **omonim:** același cuvânt, în aceeași formă, dar care exprimă sau reprezintă altceva.

* **temele poeziei:** elemente poetice care denumesc domenii, zone de interes pentru creația unui poet, și care impun ideile dintr-o poezie. Sunt teme lirice: istoria, natura, dragostea, mitologia.

Noi am ales...

Așe cum vă spun: noi am ales. Liberi și dă bunăvoie. Pă tăț cii propuși în conducere satului îi cunoștem din pruncie; știm care la ce să precepe; cii cine la ce nu să precepe; cii mai mult dintră ii, pîntră care și fostu primar, ș-or făcut dătorie cumsăcade, așe că n-am avut pre multe gînduri cînd am ajuns în fața urnelor. Cam dăspră asta, și în felu aista, am vorovit cu vecinu Ciorba cînd am vinit acasă dă la casa satului, – că pă noi, cii din uliță noastă, acolo ne-o așteptat urna înfășurată mîndru cu o primă, – adecate că amu, nu ca și pă vremuri, am ajuns în situație că nu numa să votăm sîntem temaț, ce și să alejem. Și, dîpă cum am aflat încă duminică sara, ne-o și răușit să-i alejem pă cii mai potrivit oameni la locu potrivit. Da', dîn păcate, la orașe nu tumna așe s-or petrecut treburile...

Dăspră asta Mihaiu lu' Bulbuc ne-o povestit cînd, în drum cătă casă, ne-am întâlnit cu iel. Ne-am întâlnit și ne-am dat la voarbe, mai ales d-aceie că iel, amu – dă vo cinsprăzece ani – sede la Julia, și n-am înțales că ce coată iel în sat, adecate la alejerile „noaște”. Mai nante

ne-o amintit cum că ce-o trăbuit să facă ca să poată vota cu noi: o cerut o adeverință dă la primărie julană că iel în zilele așe a fi la neamurile lui d-aici, apu și să voteze aici vre. O căpătat. Apoi ne-o lămurit și în privința că dîrce s-o hotărît în felu aista.

Cu aceie o început că iel, la Giulia, nu cunoaște pre mult oameni, că la orașe oamenii nu-s așe dă prete-noși ca la sate. Așe dară nu-i dă mîrire că nici pă unu dintră cii propuși în conducere orașului nu i-o cunoscut mai d-aproape, n-o știut mai multe dîcît cît o citit în uișaguri și ce o văzut pă plcatele și fițuicele aruncate în ocol, da' cu asta dînsu n-o fost mulțămît. Nu o fost iel mulțămît nici cu conduce-re dîn anii trecuț, da' așe o sîntît că în privința asta votu lui n-a în știmba nimica. Ne-o amintit și o pildă. Bunăuară că pîntru postu dă primar partidele – și nu oamenii! – s-or prezentat cu șasă propuși, dintră care, în afară dă fostu primar, iel încă nici n-o auzît nimica: nici bune, nici rele. Așe dară iel amu iară o ajuns în situație că numa la votare are cale liberă, da' la alejere nu: partidele aleg, în vreme

ce oamenii dă rînd treabă să să mulțamească cu ce capătă dă la partide, adecate ca pă vremuri...

În privința asta, noi o trăbuit să-i dăm drept, că adevăru-i adevăr, dă ne place, dă nu ne place. Cu asta ne-am dăspărțit.

În drum cătă casă, la cile auzite dă la Mihaiu lu' Bulbuc, vecinu Ciorba o mai adăugat și țircusu dîn Peșt, că doară ș-acolo, în primu rînd partidele s-or bătut pîntru voturi, și nu cetățenii! Uă megheș?

Sara, uitîndu-mă la televizor, iară m-o vinit în gînd problema asta. Bunăuară că în unele treburile și locuri noi cu voturile noaște alejem nu numa votăm, în altele votăm da' nu alejem. Da' acărcît m-am bătut capu, sistem mai bun nici io n-am gîcit. Poate că nici nu ieste. La una ca asta n-avem alt ce face, dîcît să ne împăcăm cu ceie ce căpătăm...

Sandu Popa

Aneecdote săcuiești

On săcui îș întreabă pruncașu:

– Apu ce te-ai visat astă-noapte, pruncu mneu?

– M-am visat că o vinit dîpă nimaș o ciurdă dă boi, apu on bou o fujit dîpă mine ș-o vrut să mă înfurce da' io am fujit dîn cale lui.

La una ca asta, săcui o luat o bîță și l-o bătut bine pă prunc, zîcîndu-i:

– Tu, prostule, dîr ce umbli pă cale boilor cînd vezi că vine ciurda?

Cînd popa săcuiesc s-o trezît în zorii zîlii, auzînd că afără bate și șuvăiește on vînt mare, îș întreabă scluga care tumna atunci s-o băgat înlontru:

– Dîn care parte bate vîntu, Ștefane?

– Io zo' nu știu, da' să poate că tumna dîn față, – i-o răspuns scluga.

Odată on culduș uorb o cerut alamijnă, plîngîndu-să:

– Daț-îm on dărab dă pită, că așe mi-i dă frig dă nu vād cu uătii nici verz, nici uscate.

La on săcui i-o murit muiere scîrboasă, apu cînd u-o pus în sicriu, o plîns în glas mare. Auzîndu-l popa, l-o mîmgîiet:

– Nu te amărî nici on minut, că nevastă-ta amu o ajuns în rai.

– Acolo o ajuns, aista-i și mai mare bai, – i-o mărturisit bărbatu, – dăuarece acolo s-a purta și mai spurcat dîcît cu mine!

Am citit că...

Joie trecută, cînd am avut vreme aceie călduță, am gîndit una și m-am pus pă bișicli, și m-am dus pă vedere la vāru Micu, ce șede la sălaș, coale dîncolo dă drumu dă fer. Da', fiincă acasă n-am avut nimica ce și-i duc dă uominie, m-am băgat pă la bold să-i cumpăr o ieguță dă pālincă, că știu că-i place băutura, da' numa cu măsura.

Ajungînd în fața boldului, mă scobor io dîpă bișicli, și cum o improptesc io coale dă rug, iacă mă bate cineva pă umăr, – ca și cum ar fi picată dîn cer, – adecate dascălu nost bătrîn, susuoară cu o mulțime dă uișaguri. Cum ne dăm la voarbe, cum îm spune că tumna amu s-o gătat la mine cu uișagurile ce mi le-o adunat în săptămîinile trecute. La una ca asta, cum să cuvine, îl poftesc io să merem d-aceie la noi, da' cînd i-am amintit că dîrce îs cu bișicli, dăloc ne-am înțales să amînăm pă altă dată goștie, că noi șidem dăstul dă aproape unu dă altu. Cu asta, dîpă cîteva voarbe prete-nești, ne-am și dăspărțit: io la bold, el în treaba lui.

Am cumpărat io o ieguță dă pālincă pîntru vāru, ș-olea' dă dulceată pîntru muiere. No, da' cînd am văzut io că p-o poliță sînt rînduite și năște uișaguri „proaspete”, nu m-am putut răbda să nu mă uit la iele și să nu-m aleg barem o gazetă românească și una ungurească. Am plătit cît am plătit, și hai la neamuri.

Cînd am ajuns la ii, ii tumna ciupeleu năște coponi, așe dară n-am șezut pre mult, ce i-am lăsat să-ș facă lucru început. Cu asta am miruit barem on ceas

bun, așe că încă înainte dă mneazăză m-am și putut pune la citite.

Mai nante le-am răsfoit pă cile cumpărate dă la bold, apoi m-am uitat la cile căpătate dă la dascălu nost, în care am aflat o veste ce m-o pus pă gînduri. Îi voarbă că, dîpă o ștatică făcută nu dămult, americanii dîn an în an îs tă' mai grași, pîntră care cii mai mult îs trecuț dă 60 dă ani, da' și pîntră pruncii cii dă 12–15 ani dăstul dă mult îs maitrupuși dîcît cum ar trăbui să fie la vrîsta lor.

Veste asta mai ales d-aceie m-o dat dă gîndit, dăuarece am luat sama că și în sat la noi tă' mai mult – tînări și bătrîni, muieri și bărbat d-asecene – au probleme cu kilele: sătenii noști să-ncărnesc păsă măsură. Dîn ce pricină, asta nu știu, numa gîndesc. Cîndva în sat sārăcie o fost mare. Oamenii or flămînzit mult. Cii mai mult or avut gînduri dă trai dîp-o zî pă alta. Or vinit apoi vremuri mai bune. Unii, mai ales dîn rîndu sārăcilor dă cîndva, or început să-ș potolească doru dă mîncare cu mîncări dîn ce în ce mai gustoasă. Da' asta nu cu cumpăneală, ce fără dă cap. Să mă credeț: mult dîntră sătenii noști așe or ajuns să treacă maje. Alfi și mai d-așe! Numa că greutate trupului aduce și multe boli. Mai ales la inimă. Așe să-nțăleje dîrce tă' mai mult tînări, mînaț dă lucru și dă hārana multă, să duc în ceie lume înainte dă vreme. Asta-i părere me, da' poate că zmîntesc.

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Glume

O muiere mere la poliție și vāietîndu-să să ponoslește:

– Doamne, doamne, ce-a fi amu cu mine?! Patru zile or trecut dă cînd bărbatu-mneo o perit.

– Și dîrce numa amu vii să ne ceri ajutoru? – o întreabă polițistu.

– D-aceie, că numa amu am luat sama, – să apără muiere.

Doi hortaci să vorovăsc:

– Am ajuns în mare bai, hortace. Păst-o săptămîină să mārītă fată-me, și noauă încă ne lipsește jumătate dîn zestre ce u-am fāgădit.

– Nu te amărî, hortace, că tătă lume așe face că numa jumătate dă dîn ce fāgădește.

– Bine, bine, da' nouaă tumna jumătate aceie ne lipsește!

La crijmă, dîpă cîteva pāhară dă bere, doi vecini să sfădesc:

– D-apu n-am gîndit că așe dă nārūșinat poț fi, vecine! Io-ș povestesc sîncer cum că nevastă-me îi în altăstare, dîpă ce tu mă-ntrebi că dă la cine așteptăm pruncașu...

– Și-m fiie cu iertare, vecine, da' io am gîndit că tu știi că cine-i tata pruncului, – vine răspunsu.

Sara, înainte dă culcare, nevasta zîce cătă bărbat:

– Măi luane, vecina să laudă că-i în altăstare.

– Asta-i teaba ii!

– Da' ș-aceie zîce că dă tine-i făcută groasă.

– Asta-i treaba me!

– Mă, d-ap-atunci ce-a fi cu mine!

– Asta-i treaba ta!

Fotbal

„Tricolorii” s-au consolatat cu 7 goluri în Luxemburg

Nu mai cu patru zile după meciul pierdut cu 1-0, pe teren propriu, în fața Norvegiei, **Anghel Iordănescu** și-a trimis pe teren jucătorii cu ideea de a lupta pe viață și pe moarte cu un adversar care n-a cunoscut – pînă acum – nici un succes în partide de calificare la vreo competiție internațională. Totuși luxemburghezii nu se arătau adversari prea ușori, deoarece apărarea construită de vestitul selecționar danez, **Allan Simonsen**, a stat pe picioare sigure în meciul cu Danemarca. Aceștia au reușit să înscrie primul gol dintr-un penalty discutabil. Acest 7-0 este o mică consolatare a eșecului de la București și o rază de speranță pentru primăvară, cînd vor continua preliminariile pentru Euro 2004.

Un debut de meci fulminant

Partida a început cum nu se poate mai bine. În primele 5 minute **Viorel Moldovan** a înscris de două ori cu capul, în urma a două centrări, prima din stînga, iar a doua din dreapta careului advers. Modul marcă-

Ghioane au punctat pentru prima dată într-un joc oficial al reprezentativei. Singurul lucru neplăcut de care au avut parte „tricolorii” în Luxemburg a fost accidentarea lui **Codrea**, care a părăsit terenul cu o contuzie la genunchi, dar norocul – nimic grav. Așa cum s-a anti-

o echipă extraordinară a României, care ne-a fost superioară din punct de vedere fizic, tactic și mental” – a declarat **Simonsen** la finalul întîlnirii. El a mărturisit că nu le poate reproșa nimic jucătorilor săi, „pentru că nu le pot cere să joace în patru zile împotriva a doua echipe atît de puternice cum sînt Danemarca și România. Parcă nici nu am existat pe teren, iar românii au venit peste noi cu tot ce au ei mai bun, așa că nu aveam cum să rezistăm” – a încheiat **Allan Simonsen**.

Guvernul dă bani pentru Stadionul „Lia Manoliu”

Guvernul a decis, săptămîna trecută, alocarea sumei de 3,6 miliarde de lei (în jur de 28 de milioane de forinți) pen-

tru refacerea Stadionului Național „Lia Manoliu”. Achizițiile de echipamente se vor face în două etape. Astfel, pînă în martie 2003, cînd va avea loc meciul cu Danemarca, se va achiziționa o prelată pentru acoperirea terenului, porți și plase de fotbal, utilaje de tuns

iarbă, bănci pentru rezerve, sisteme de supraveghere a tribunelor și se va construi un tunel de acces la teren. În cursul celei de-a doua etape sînt prevăzute achiziționarea unei table de marcaj și acoperirea a 10.000 de locuri din tribună.

Ștefan Crăsta

rii primului gol a fost unul cu totul inedit, fiindcă pînă în momentul în care mingea s-a oprit în plasa porții luxemburgheze, gazdele nu au reușit s-o atingă nici măcar o dată. Toate astea s-au întîmplat în primele 50 de secunde. Odată rezolvată problema învingătorului, pentru că, după cum juca, naționala antrenată de **Simonsen** nu putea întoarce niciodată un astfel de rezultat, „tricolorii” au lăsat-o mai moale timp de 20 minute, cînd s-au mulțumit să-și înghesuie adversarul în jurul careului propriu. Pînă la urmă, partida s-a încheiat cu o victorie confortabilă și cu trei premii: *Contra* a reușit o „triplă” la Națională, iar *Rădoi* și

pat, **Adrian Mutu**, ușor accidentat, nu a fost folosit, Iordănescu nedorind să riște împotriva unui adversar pe care l-a caracterizat la finalul întîlnirii drept „modest”. De remarcat faptul că, prin absențele lui **Chivu** și **Filipescu**, „generalul” a folosit în Luxemburg o linie de fundași formată exclusiv din jucători care evoluează în campionatul intern, **Gică Popescu**, **Miu** și **Rădoi** fiind însă deranjați rareori de atacanții gazdelor.

Simonsen încîntat de evoluția românilor

Postul mare fotbalist danez, în prezent selecționarul Luxemburgului, a considerat logică victoria „tricolorilor”. „Am văzut

Fotbaliști români în campionatele străine

Ganea, omul finalelor

Ionel Ganea a fost iarăși decisiv pentru Stuttgart, după ce în urmă cu două săptămîni marcase o „dublă”. Titular, el a șutat în bară în minutul 84, mingea a ajuns la **Amanatidis**, care a înscris punctul victoriei (2-1) la Nürnberg. Ganea a fost înlocuit apoi în minutul 86. Dimpotrivă, **Dorinel Munteanu** nu a intrat la Wolfsburg (2-4 la Bochum).

Mutu a deschis scorul, dar Parma a pierdut

Adrian Mutu a înscris iarăși, dar Parma a pierdut cu 2-1 la Modena, într-un derby disputat în premieră în Serie A. Refăcut după accidentarea la genunchi, Mutu a fost titularizat de antrenorul **Prandelli** și a marcat golul oaspeților: el a profitat în minutul 41 de o degajare eronată a fundașului **Colucci** și a catapultat balonul din voleu de la 14 metri, fără

șansă pentru portarul advers. În minutul 66 însă, **Fabbrini** (Modena) a punctat pentru prima oară în Serie A. La 1-1, Modena a forțat victoria, obținută în minutul 84, prin **Kamara**, cu o bombă imparabilă de la 30 de metri.

„Tehnicul Stoica”

Alin Stoica a fost titular la FC Bruges, 3-2 la Lokeren. „Tehnicul român a adus dexteritate în linia mediană a liderului”, a scris cotidianul „La Dernière Heure” despre Alin, înlocuit în minutul 86 cu **Ceh**. Tot în Belgia, **Liviu Ciobotariu** a marcat, în minutul 78, autogolul prin care echipa sa, Mons, a cedat la Bruxelles, 1-2 cu

Anderlecht. Ca integralist, și avertizat cu un „galben”, ex-dinamovistul a deviat în propria poartă mingea șutată de sud-coreeanul **Seol**.

Șumudică în formă

Marius Șumudică a înscris nu mai puțin de 4 goluri pentru Debrecen, care a învins categoric acasă cu 6-1 pe Bichișciaba. El ar fi putut puncta de 5 ori, dacă nu ar fi ratat un penalty. Avînd acum 10 reușite, Șumudică a ajuns pe locul secund în topul golgheterilor din campionatul ungar. În week-end au mai marcat cite un gol **Piroska** (Kispest) și **Daniel Rednic** (MTK).

Informație ProSport

Formula-1

Regele a fost încoronat

Acum două săptămîni s-a desfășurat și ultima competiție de Formula 1 a sezonului 2002, la Suzuka. Cursa nu a avut nici o șansă să fie și interesantă, deoarece de cîteva săptămîni se știe deja că **Michael Schumacher** va ocupa prima poziție, iar **Rubens Barrichello** pe cea de-a doua. Doar locul al treilea a mai fost nesigur. În afara celor trei echipe mari – Ferrari, BMW și McLaren – celelalte echipe nu au avut șansa să încheie sezonul în apropierea podiumului. Dacă vrem să fim sinceri, ultimele etape s-au înăbușit în plictisea-

lă. Am putut consemna doar cîteva faze mai interesante. Totuși împrejurările nu micșorează victoria celor doi piloți de la Ferrari. Ei doi au adunat împreună în total mai multe puncte ca toți ceilalți piloți împreună. Acest fapt e inedit în istoria competiției Formula 1. Totuși sperăm că anul viitor vom putea asista la competiții interesante pînă la sfîrșit. MIC

Următoarele meciuri

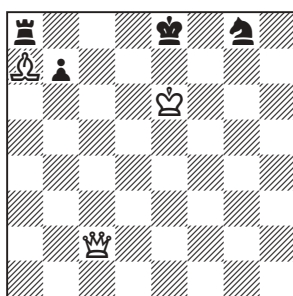
26 octombrie, sîmbătă	
Bătănia-Vészto	14.30
Békésszentandrás-Micherechi	14.30
Gyulai Köröstarj-Aletea	14.30

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionatul NB II.	
Giula-Nyírbátor	1-0
Campionatul județean, Bichiș div. I.	
Bătănia-Szabadkígyós	1-0
Vészto-Micherechi	1-1
Campionatul județean, Bichiș, div. II.	
Aletea-Kamut	1-1
Campionatul județean, Bichiș, div. III.	
Chitighaz-Pusztaföldvár	1-4
Medgyesegyháza II-Leucușhaz	1-0

ȘAH

Kardos Tivadar

Mat în 2 mutări

- ah -

ROMÂNIA

Luni 28 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 8.55 Avanpremieră 9.00 Surprize, surprize... (R) 9.55 România 1... și strada (R) 10.00 Surprize, surprize (R) 10.50 România 1... și strada (R) 10.55 Surprize, surprize (R) 11.30 Bravo, Bravissimo! (R) 12.30 Muzică populară 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avanpremieră 13.30 Spectacolul lumii 14.00 Pro Patria 14.55 Jurnal 15.00 Cronica 16.30 Vitrina lui Leo 16.50 Știri 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 18.00 Jurnal 18.50 Avnpremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Iartă-mă! 20.00 Serial. Om bogat, om sărac 21.00 Calea de mijloc 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniștii 23.30 Pe cont propriu (R) (R) 0.15 Iartă-mă (R) 1.00 Jurnal (R) 1.40 Avnpremieră 1.55 Curat Caragiale! (R) 2.00 Profesioniștii (R) 3.00 Calea de mijloc (R) 4.00 Poveste fără sfîrșit (R) 5.00 Tezaur folcloric (R).

Marți 29 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avnpremieră 9.15 Serial. (R) Om bogat, om sărac 10.15 Iartă-mă! (R) 11.15 Teleenciclopedia (R) 12.15 Serial (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avnpremieră 13.30 Puncte cardinale 14.00 Vector III. 15.00 Cronica 16.00 Corect! (R) 16.05 Serial. Așa e viața 16.50 Știri 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 18.00 Jurnal 18.50 Avnpremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Ultima haltă în paradis 21.45 România 1 și... strada 21.50 Jurnalul de noapte 22.20 Cu ochii-n 4 22.50 Jurnal Internațional Herald Tribune 23.50 Vector III. 1.00 Jurnal (R) 1.40 Avnpremieră 1.45 Curat Caragiale! Parol! (R) 1.500 Serial. Îngerul întunecat 2.40 România 1 și... strada (R) 2.45 Serial. Îngerul întunecat 3.35 România 1 și... strada (R) 3.40 Spectacolul lumii 4.10 Vitrina lui Leo (R) 5.05 Corect! (R) 5.10 O vedetă populară (R).

Miercuri 30 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avnpremieră 9.15 Seară bună! (R) 10.10 România 1 și... strada (R) 10.15 Vitrina lui Leo (R) 11.15 Curat Caragiale! Parol! 11.20 Serial (R) 12.10 Corect! 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avnpremieră 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 14.55 Jurnal 15.00 Panorama 16.00 Corect! 16.05 Serial. Așa e viața 16.50 Avnpremieră 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 17.50 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avnpremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Film. Din dragoste pentru Evangeline 20.50 România 1 și... strada 20.55 Seară bună! 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturna artelor 23.30 Marele Jazz 0.30 Puncte cardinale (R) 1.00 Jurnal (R) 1.50 Avnpremieră 1.55 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.00 Serial. Îngerul întunecat 2.50 România 1... și strada 2.55 Serial. Îngerul întunecat 3.40 România 1 și... strada (R) 3.50 Vitrina lui Leo (R) 4.40 Corect! (R) 4.45 Seară bună! (R).

Joi 31 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avnpremieră 9.15 Serial (R) 10.10 România 1 și... strada (R) 10.15 Vitrina lui Leo (R) 11.15 Curat Caragiale! Parol! (R) 11.20 Serial (R) 12.10 Corect! 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avnpremieră 13.30 Documentar 14.00 Eveniment 14.55 Jurnal 15.00 Conviețuiri 15.30 Panorama 16.00 Corect! 16.05 Serial. Așa e viața 16.50 Știri 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 17.50 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avnpremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.45 Fotbal: FC Național – Saint Germain 21.45 România 1 și... strada 21.50 Jurnalul de noapte 22.20 Interes general 23.20 Eveniment (R) 0.20 Documentar (R) 1.00 Jurnal (R) 1.40 Avnpremieră 1.45 Curat Caragiale! Parol! (R) 1.50 Film (R) 2.40 România 1 și... strada (R) 2.45 Serial (R) 3.35 Descurcă-te singur! (R) 4.05 Vitrina lui Leo (R) 5.00 Bucuriile muzicii (R).

Vineri 1 noiembrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avnpremieră 9.15 Film serial (R) 10.15 Vitrina lui Leo (R) 11.15 Curat Caragiale! Parol! (R) 11.20 Serial (R) 12.10 Corect ! 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avnpremieră 13.30 Drepturile omului 14.25 Tribuna partidelor parlamentare (R) 15.00 Conviețuiri 16.00 Corect! (R) 16.05 Serial. Aglomerație în garaj 16.50 Știri 16.55 Conferința de presă 17.40 România politica 18.00 Jurnal 18.50 Avnpremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Ploaia de stele 20.00 România 1... și strada 20.05 Ploaia de stele 21.05 Serial. Criminaliștii 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Film. Lovitură la înălțime 0.15 Drepturile omului (R) 1.15 Jurnal (R) 2.05 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.10 Serial (R) 3.00 Ploaia de stele 4.00 România 1... și strada (R) 3.05 Ploaia de stele (R) 5.05 Corect! (R) 5.10 Vitrina lui Leo (R).

Sîmbătă 2 noiembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 8.00 Aventuri cu Lilipufi 9.00 Auto Club 9.30 Design – armonie în cotidian 10.00 Debut 50 plus 11.00 O vedetă populară 11.45 Spectacolul lumii 12.15 Istorie polemică 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Avnpremieră 13.20 Multumesc! 14.00 România 1... și strada 14.05 Multumesc! 15.00 Poveste fără sfîrșit 16.00 Ora G 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnal 18.50 Avnpremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Surprize, surprize... 20.00 România 1... și strada 20.05 Surprize, surprize 21.00 România 1 și... strada 21.05 Surprize, surprize 22.00 Jurnal (R) 22.15 Film. Quinta royală 0.20 Ora G (R) 1.20 Jurnal (R) 2.10 Avnpremieră 2.15 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.200 Design 2.50 Auto Club (R) 3.20 Debut 50 plus (R) 4.20 Istorie polemică (R) 5.05 O vedetă populară (R).

Duminică 3 noiembrie

6.00 Universul credinței 8.00 Desene animate 9.00 Tip-Top, Minipoti! 9.30 Descurcă-te singur! 10.00 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Ultima ediție 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Avnpremieră 13.20 Bravo, Bravissimo! 14.00 România 1 și... strada 14.05 Bravo, Bravissimo! 15.00 Deștept și bogat 16.00 Fotbal 18.00 Jurnal 18.50 Agenda Europeană 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Film. Imbîlînțitorul de cai 20.35 România 1 și... strada (R) 20.40 Zona Publicitară 21.10 Jurnalul de noapte 21.25 Minutul 91. 23.00 Crizantema de aur 0.55 Jurnal (R) 1.55 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.00 Ultima ediție (R) 3.00 Ceasul deșteptător (R) 4.00 Deștept și bogat 5.00 Teleenciclopedia (R).

TVR

Luni 28 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Serial (R). Hawkeye 6.45 Bărbați, la cratiță! (R) 8.15 Aleea cu Ghimpi 8.30 Ferma (R) 9.30 Primul pas 10.30 Cronici votive (R) 11.00 Știri 11.05 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.55 Documentar (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 15.00 Paradisul de lîngă noi (R) 15.30 Eco-magazin 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Răscruți 17.05 Desene animate (R) 18.05 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 19.30 Noutăți de pe Pământ 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.35 Sport plus 22.00 Teatru. Regele Lear 1.05 Poesis 1.10 Serial (R). Orfanii 1.55 Televiziunea, dragostea mea! (R) 2.55 Film (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager.

Marți 29 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate (R) 7.00 Arca lui Noe 7.30 Serial. Tribul 8.00 Povestiri cu internet neașteptat 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Medalion de interpret (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Veni, Video, Vici! 12.00 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Expediție în necunoscut 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 E dreptul tău 17.05 Desene animate 18.05 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 19.50 Fete 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.35 Film. Accident 22.15 Remix 23.15 Știri 23.20 Poesis 23.25 Prețul succesului 23.55 Documentar (R) 0.45 Documentar 1.15 Serial (R). Orfanii 2.00 Serial (R). Tribul 2.25 Club Art (R) 2.55 Film (R). Accident 4.30 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager.

Miercuri 30 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate (R) 7.00 Arta apărării (R) 7.30 Serial. Tribul 8.00 Povestiri cu internet neașteptat 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Tradiții (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Veni, Video, Vici! 12.00 Prietenii lui Piticot (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Atlas (R) 15.25 Fete 15.30 Expediție în necunoscut 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Afaceri la cheie 17.00 Documentar (R) 17.35 Desene animate 18.10 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.35 Film. Adevărul adevărat 22.10 Cauza și defectul 23.10 Știri 23.15 Poesis 23.20 Prețul succesului 23.50 Documentar (R) 0.40 Eco-magazin (R) 1.15 Serial (R). Orfanii 2.00 Serial. Tribul 2.30 E dreptul tău (R) 2.55 Film (R). Adevărul adevărat 4.25 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager.

Joi 31 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate (R) 7.00 Paradisul de lîngă noi (R) 7.30 Serial. Tribul 8.00 Povestiri cu internet neașteptat 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Afaceri la cheie (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Cauza și defectul 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Cafeneaua 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Expediție în necunoscut 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Puls 2002 17.05 Călători în Orient 17.40 Desene animate 18.10 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 19.30 Documentar 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.40 Film. Misterele adevăratului Sherlock Holmes 22.15 Din coasta Evei 23.15 Știri 23.20 Poesis 23.25 Prețul succesului 24.00 Documentar (R) 0.30 Documentar (R) 1.00 Veni, Video, Vici! (R) 1.15 Serial (R). Orfanii 2.00 Serial (R). Tribul 2.25 Călătorind prin țară (R) 2.50 Film (R). Misterele adevăratului Sherlock Homes 4.25 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager

Vineri 1 noiembrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate 7.00 Eco-magazin (R) 7.30 Serial. Tribul 8.00 Povestiri cu internet neașteptat 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Puls 2002 (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Din coasta Evei (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Televiziunea, dragostea mea! 15.05 Oprirea obligatorie 15.30 Camera de gardă (R) 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Vinătoare în Carpați 17.05 Club Art (R) 17.40 Desene animate 18.10 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 19.30 Documentar 20.00 Știri 20.05 D'ale lu' Mitică 21.05 Cinematograful de artă: Crimă în lumea modei 23.15 Știri 23.20 Film. Intrusul 0.50 Poesis 0.55 Remix (R) 1.55 Serial (R). Orfanii 2.40 Documentar (R) 3.10 Veni, Video, Vici! (R) 3.25 D'ale lu' Mitică 4.25 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager.

Sîmbătă 2 noiembrie

6.00 Desene animate (R) 7.00 Camera de gardă (R) 7.20 Arta apărării 7.50 Răscruți (R) 8.15 Sport plus (R) 9.35 Desene animate 10.00 Lumea lui Chiț-Chiț 10.45 Serial. În direct 11.5 Arca lui Noe 11.45 Zestrea românilor 12.15 Fete 12.20 Acum este Maximal! 12.25 Atlas 12.55 Fotbal Divizia A transmisiune directă 15.00 Bărbați, la cratiță! 16.30 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 17.00 Știri 17.10 Serial. Aventurile lui Chuck Finn 17.45 Serial. În înaltul cerului 18.35 Serial. Un bărbat de succes 19.05 Serial.Picnic u Osiris 20.00 Știri 20.05 Film. Sfîrșit de secol 21.45 Serial. Ce nemaipomenit 22.15 Concert. Van Halen III. 23.20 Știri 23.25 Film (R). Intrusul 0.55 Serial (R). În înaltul cerului 1.40 Serial (R). Un bărbat de succes 2.05 Serial (R). Ce nemaipomenit 2.35 Serial (R). Iubiri celebre ale secolului XX 3.00 Cinematograful de artă (R) 5.00 Serial (R). În direct 5.25 TVM Mesager.

Duminică 3 noiembrie

6.00 Serial (R). Aventurile lui Chuck Finn 6.40 Oprirea obligatorie (R) 7.00 Atlas (R) 7.30 Tradiții 8.05 Cronici votive 8.35 Ferma 9.35 Desene animate 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. În direct 11.15 Paradisul de lîngă noi 11.45 Aleea cu Ghimpi 12.05 Comedia mută 12.30 Medalion de interpret 13.00 Maimuțele cîntărețe 14.00 Club Art 14.30 Știri 14.40 Timpul trecut 15.30 Veni, Video, Vici! 15.45 Serial. Hawkeye 16.30 Poesis 17.00 Știri 17.10 Serial. Aventurile lui Chuck Finn 17.45 Serial. În înaltul cerului 18.35 Serial. Un bărbat de succes 19.05 Serial. Picnic cu Osiris 20.00 Știri 20.05 Film. Oscar pentru doi 21.45 Film. Salvează-mă 23.15 Știri 23.30 Maimuțele cîntărețe (R) 0.15 Timpul trecut (R) 1.05 Serial (R). În înaltul cerului 1.50 Serial (R). Un bărbat de succes 2.15 Concert (R). Van Halen III. 3.20 Film (R). Sfîrșit de secol 5.00 Serial (R). În direct 5.25 TVM Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

28 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

29 OCTOMBRIE, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avnpremiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

31 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămîinii de Edda Ilyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

1 NOIEMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foaia românească” 11.55: Avnpremiera „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

2 NOIEMBRIE, SÎMBĂȚĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin euroregional 15.58: Încheiere.

3 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămîinii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

30 octombrie 2002 (m1 ora 14.30)

Reluare: 2 noiembrie 2002 (m2 ora 11.10)

Programul prevăzut pentru săptămîina viitoare:

Stimați telespectatori, în săptămîina viitoare *Ecranul*, vă va călăuzi în Bihor. În ulotimii ani, sătulețul Bedeu este tot mai preocupat cu colecționarea și salvarea valorilor sale culturale românești. În cadrul unei Zile Culturale, aceste valori sînt prezentate din an în an. Despre această Zi va relata și reportajul făcut de echipa Ecranului. În a doua parte a emisiunii va putea fi urmărit un montaj legat de recentele alegeri, în special referitoare la alegerile reprezentanților în autogovernările minoritare din localitățile noastre.

Realizator: **Aurel Becan**

PROGRAMUL TVR TIMISOARA

Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 28 octombrie 2002

17.00–17.30 Teleaudiința 17.30–18.00 Evantai (Magazin pentru femei) 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Marți, 29 octombrie 2002

17.00–17.15 Banatica (emisiune în limba germană) 17.15–17.30 Trasee bănățene 17.30–18.00 Spații subiective 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Miercuri, 30 octombrie 2002

17.00–17.15 Banatica (emisiune în limba maghiară) 17.15–17.30 Muzică populară 17.30–18.00 Lege pentru toți 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Joi, 31 octombrie 2002

17.00–17.15 Banatica (emisiune în limba sârbă). 17.15–17.30 Lumea în mișcare 17.30–18.00 Lege pentru toți 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Vineri, 1 noiembrie 2002

16.30–17.00 Clubul de vineri 17.30–18.00 Pe fază 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Sâmbătă, 2 noiembrie 2002

16.30–17.00 Lumea în mișcare (film documentar) 17.00–18.00 Lumea în mișcare 17.30–18.00 Lege pentru toți 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Duminică, 3 noiembrie 2002

16.30–17.00 Hoinăreli cu Timi 17.00–17.30 Film documentar 17.30–18.00 Muzica populară 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 muzică ușoară.

Sponsorul nostru

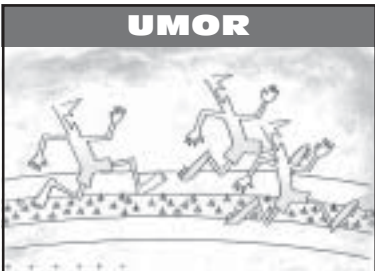
Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

Zona Bihorului - vecina noastră

Cea mai veche denumire a zonei aflate între albiile celor trei Crișuri - Crișul Repede, Crișul Negru și Crișul Alb este *Crișana*. După invazia popoarelor slave, ținutul s-a numit „bihor”, după vârful cu același nume, cu o înălțime de 1659 m, însemnând în limba bulgară „Munte Alb”, fiindcă pînă în vară este acoperit cu zăpadă. Derivatul acestui cuvînt poate fi întîlnit la Anonymus sub forma de *Byhor*. Viața omenescă din această zonă datează din cele mai vechi timpuri ale preistoriei, „cultura de Criș” fiind cea mai veche cultură din neolitic, ale cărei rămășițe au fost descoperite la Rîpa, lîngă Tinca. De atunci, regiunea este locuită și a trecut prin toate epocile furtunoase ale istoriei. Formele de relief ale acestui ținut bogat în munți împădurite, vînat și minereuri împart Bihorul în mod natural în trei ținuturi: de

munte, în zona Beiușului și Vașcăului și valea Crișului Repede cu populație curat românească, *ținutul de sub măguri*, în preajma Marghitei și *zonele cu populație ungurească*, pe linia Diosig, Oradea, Salonta.

Relațiile Bihorului cu Crișana au o semnificație mult mai adîncă decît simpla învecinare geografică. Interferențe pe multiple planuri culturale, spirituale, folclorice și geografice fac ca acele zone să trăiască de-a lungul timpului o dezvoltare similară, iar asemănările și împletirile au generat o îmbogățire în ambele direcții.

Dacă ne oprim puțin asupra folclorului, asemănările devin și mai evidente. Jocul se compune din „mănăntălu”, „ardeleanu” și „roata”, colindatul se face prin „dubași”, obiceiurile de iarnă sînt „turca și capra”, din teatrul popular se cu-

noaște „Steaua”, „Viflaimul”, „Plugușorul”. Transmiterea din tată-n fiu a cîntecelor și melodiilor este calea principală prin care

erea unor localități cum ar fi Valea lui Mihai, lanca sau Cherechiu.

Disponerea în amfiteatru a munților, veghează din-

Ponorului rezervație naturală de 462 kilometri pătrați sau „Lumea pierdută”, cu peștera Căput.

Multe lucruri demne de

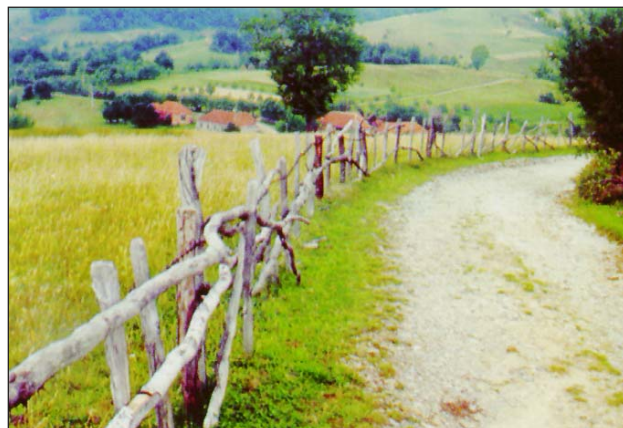
tradiția s-a păstrat. Bihorul nu are o mare varietate de jocuri, în schimb varietatea motivelor este demnă de admirație, iar ele s-au păstrat în autenticitatea lor și pînă azi.

Dar Bihorul merită toată atenția și datorită frumuseților naturale, fiind un ținut muntos bogat în păduri, riuri și lacuri. În afară de cele trei Crișuri mai trebuie pomenit *Barcăul*, cu mări bogate în stuf și papură. În urma drenării Cîmpiei de Vest, lacurile naturale și artificiale s-au cam redus, cîteva au rămas totuși unice prin așezarea lor pitorească, cum ar fi *Lacul Șerpilor* și *Lacul de Stuf* de lîngă Salonta sau *Lacul Tăul Mare* din masivul Biharea. Și în zona de cîmpie sînt cîteva lacuri care merită să fie vizitate, aflate în apropi-

spre est județul Bihor după cum urmează: Munții *Pădurea Craiului*, Munții *Bihorului*, cu vîrfurile *Cucurbăta* (1849), *Piatra Grăitoare* (1657), *Cîrligatele* (1694), *Buteasa* (1792), *Muntele Șes*, *Munții Codru-Moma*. Și nu putem să nu pomenim minunile carstice ale munților, dintre care *Platoul de la Padeș* cu minunatele „*Cetăți ale*

admirație mai asigură ținutul acesta apropiat Bichișului, rămîne ca fiecare să-l descopere după gust și preferințe. Prin imaginile de pe această pagina am intenționat doar să stîrnim gustul pentru drumeție, pentru călătorii temerare, pentru „descoperirea” frumuseților din apropiata noastră vecinătate.

E. Illyés

FOAIA
românească

25 OCTOMBRIE 2002

www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Păcș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției afît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.